
Jaarverslag 2023

Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.
's-Gravenhage

Inhoud

Bestuursverslag 2023	3
Jaarrekening	17
Balans per 31 december 2023	18
Winst-en-verliesrekening over 2023	19
Kasstroomoverzicht over 2023	20
Toelichting op de jaarrekening	21
Overige gegevens	48

Bestuursverslag 2023

Voorwoord

Op 1 oktober 2023 kwam er met een druk op de knop in de NAM-controlekamer in Assen een einde aan 60 jaar gaswinning uit het Groningen gasveld. Dit feit kende een lange aanloop, maar was onvermijdelijk. Het gas uit dit veld heeft Nederland veel gebracht maar de aardbevingsproblematiek heeft met name in de laatste 10 jaar diepe sporen achtergelaten in Groningen. Die waren uiteindelijk de reden voor de overheid om in 2018 de sluiting van het Groningen gasveld aan te kondigen. Op 1 oktober 2023 is de productie uit het veld gestopt maar werd het gasveld nog niet definitief gesloten. In april 2024 is een wetswijziging van kracht geworden waarmee het veld definitief is gesloten. Ondertussen zijn we druk bezig met het opruimen van putten, locaties en pijpleidingen. Een activiteit die jaren in beslag gaat nemen en met oog voor onze omgeving wordt uitgevoerd.

De geopolitieke spanningen in de wereld zijn helaas onverminderd en blijven het belang van energie uit Nederlandse bodem onderstrepen. De gaswinning uit kleine velden blijven een essentiële rol vervullen in de Nederlandse energievoorziening. Ondanks de in de afgelopen jaren gestaag afnemende gasproductie leverde de NAM in 2023 nog steeds circa 17% van het Nederlandse gasverbruik.

Uit de aardbevingsproblematiek en het rapport van de parlementaire enquêtecommissie Aardgaswinning Groningen hebben ook wij lessen getrokken. Als bedrijf hebben we geleerd om meer oog te hebben voor de samenleving waarin wij werken. Duidelijke signalen, zoals aardbevingen, moeten we zo vroeg mogelijk onderkennen en de zorgen die mensen daar over hebben serieus nemen. Ten tweede hebben we geleerd dat via onze afdrachten aan de overheid, de samenleving als geheel deelt in de baten van onze activiteiten, maar juist voor omwonenden er ook een balans moet zijn tussen direct ervaren toegevoegde waarde en de eventuele overlast van onze activiteiten. Een derde belangrijke les is het belang om vantevoren heldere afspraken met de omgeving te maken.

We brengen deze lessen nu in praktijk. Bijvoorbeeld in Ternaard vanwaar we een nieuwe boring naar gas onder de Waddenzee willen uitvoeren, in Grijpskerk en Norg waar we met de omgeving in gesprek zijn over de gasopslagen en in Schoonebeek waar we de oliewinning weer willen herstarten. Dat gesprek hebben we ook met omwonenden in andere regio's in Nederland waar wij actief zijn en dat willen blijven. We zijn nieuwsgierig naar de inzichten en zorgen van onze burens en dragen graag bij aan het verbeteren van hun leefomgeving. Het begint uiteraard met veilig werken. Daarom ben ik dan ook erg trots op de veiligheidsprestaties van de NAM in het afgelopen jaar. Door de grotere aandacht voor veiligheid gedurende de afgelopen jaren hebben zich weinig (bijna-)incidenten voorgedaan.

In 2023 hebben wij ook aangekondigd onze belangen in onze offshore velden en infrastructuur in de verkoop te zetten. Dit in opvolging van de in 2021 aangekondigde herstructurering van de NAM. De verwachting is dat hier in 2024 meer duidelijkheid over zal komen.

Het jaar 2023 was opnieuw een winstgevend jaar hoewel de winst van 224 miljoen euro fors lager is dan over het jaar 2022. In 2022 waren naast een hogere productie, vooral de gasprijzen historisch hoog.

Tenslotte wil ik mijn voorganger Johan Atema bedanken voor alles wat hij voor de NAM heeft betekend. Uiteraard wil ik ook de grote en positieve inzet van alle NAM-medewerkers, onze partners en leveranciers hier noemen. Als nieuwe directeur kijk ik uit naar de samenwerking. De vaak jarenlange samenwerking tussen de NAM en haar partners en leveranciers is een mooie illustratie van de vertrouwde onderlinge banden die over de jaren zijn opgebouwd en nog steeds hun vruchten afwerpen.

Martijn van Haaster
Directeur NAM

1. Algemene informatie

Missie

De NAM is een innovatief bedrijf dat energie levert aan de samenleving. Dat doen we door het opsporen, ontwikkelen en produceren van olie en gas uit de Nederlandse ondergrond. Het streven is om dit zo veilig en efficiënt mogelijk te doen, zonder schade voor mens en milieu.

Over de NAM

De NAM is een joint venture tussen Shell Nederland B.V. en ExxonMobil Holding Company Holland LLC, die elk de helft van de aandelen houden. Voor verdere details over groepsverhoudingen wordt verwezen naar pagina 21 van dit jaarverslag.

De NAM is vergunninghouder van de winningsrechten van bepaalde geografisch afgebakende gebieden op land (bijvoorbeeld Groningen, Noord-Friesland) en van zogenaamde blokken op zee (bijvoorbeeld K14, Lo2). Daarnaast is de NAM houder van de opslagvergunningen voor de ondergrondse gasbergingen Norg en Grijpskerk. Olie- en gaswinning wordt meestal in samenwerkingsverbanden met andere partijen uitgevoerd waarbij de NAM vaak de operator is. De operator is de partij die het veld namens het samenwerkingsverband ontwikkelt en produceert.

De NAM is actief in het opsporen, boren, ontwikkelen, produceren en ontmantelen van olie- en gasvelden. De NAM is hierbij innovatief door het toepassen van de laatste inzichten en technieken om beëindigde activiteiten netjes op te ruimen en de steeds kleiner wordende velden economisch te kunnen blijven exploiteren. Hiervoor wordt samengewerkt met veel andere partijen in innovatieve vormen van samenwerking.

Nederlands aardgas is cruciaal in de energiemix en in de transitie naar duurzame energie. Als grootste producent van aardgas in Nederland, speelt de NAM daarom een belangrijke rol in de energietransitie waarbij innovatie en aardgas nodig zijn voor de uitdagingen op het gebied van klimaat en samenleving.

De bedrijfsactiviteiten zijn onderverdeeld in drie zogenoemde “assets”, te weten asset North (Groningen, kleine velden in Friesland inclusief onder de Waddenzee), asset South (overige kleine velden op land) en asset ONEgas East (kleine velden op zee). Daarnaast levert de NAM operationele diensten aan de asset ONEgas West. Deze asset valt onder de juridische entiteit Shell UK Exploration and Production Limited.

De assets richten zich op olie- en gasproductie en worden ondersteund door verschillende bedrijfsfuncties: Veiligheid, Gezondheid, Welzijn en Milieu (VGWM), Ontwikkeling en Technische Integratie, Commercie, Financiën, Inkoop, Juridische zaken, Personeelszaken en Communicatie.

Bestuur en personele bezetting

Per eind 2023 zijn 801 medewerkers werkzaam binnen de NAM, per eind 2022 waren dit 825 medewerkers. De NAM streeft naar diversiteit in haar personeelsbestand.

Shell Nederland B.V. is de bestuurder van de NAM die haar taken heeft gedelegeerd aan de NAM directeur. Tot 1 januari 2024 had Johan Atema als directeur de dagelijkse leiding. Per 1 januari 2024 is Martijn van Haaster benoemd als directeur en legt als zodanig verantwoording af aan de NAM Raad van Commissarissen (NAM Raad). De NAM Raad bestaat uit zes commissarissen. Iedere aandeelhouder benoemt drie commissarissen. Per 31 december 2023 bestaat de NAM Raad uit zes mannen. De NAM en haar aandeelhouders streven naar een meer evenwichtige man-vrouwverhouding in de NAM Raad en houden hiermee rekening bij vervanging van de huidige commissarissen.

Het dagelijks bestuur binnen de NAM is in handen van het leiderschapsteam en bestaat uit negen mannen en drie vrouwen. Het streefcijfer is 50%/50% man/vrouw en is één van de beoordelingscriteria bij vervanging van de leden uit het leiderschapsteam.

Veilig werken

Veiligheid is het belangrijkste uitgangspunt van het beleid van de NAM. Bij werkzaamheden nemen we maatregelen om naast de veiligheid van de medewerkers ook de veiligheid van de omgeving te waarborgen.

Voortdurende veiligheid van de operaties kent langlopende programma's die doorlopend op de agenda staan van het management en de medewerkers. De kern van dit beleid is dat alle medewerkers zich houden aan de "Life Saving Rules" en de principes van "Assist & Assure" waarbij procedures op het gebied van veiligheid worden gecombineerd met de juiste vorm van leiderschap. De betrouwbaarheid van de NAM installaties wordt geborgd door strikte onderhoudsprocessen en -procedures. Veilig werken wordt ook actief uitgedragen naar de bedrijven die voor de NAM werken.

Gedragscodes

De NAM heeft een interne gedragscode die een expliciete beschrijving van de normen en waarden bevat voor het gedrag van alle mensen die namens de NAM handelen. Dat zijn in de eerste plaats de NAM-medewerkers. De code geldt ook voor de medewerkers van haar gecontracteerde partijen, dienstverleners en adviseurs. De code onderstreept niet alleen het belang van normen en waarden bij de interne besluitvorming, maar ook het belang van dialoog met de omwonenden van de productielocaties en andere belanghebbenden die mogelijk gevolgen ondervinden van de NAM activiteiten. De Nederlandse gassector, waaronder de NAM, heeft de Gedragscode gaswinning kleine velden getekend. Deze Gedragscode is tot stand gekomen in nauw overleg met betrokkenen bij projecten en geeft algemene richtlijnen voor het zorgvuldig betrekken van de omgeving bij olie- en gasprojecten uit kleine velden op land.

2. De NAM in 2023

Productie in 2023

In het kalenderjaar 2023 heeft de NAM in totaal 5,0 miljard kubieke meter aardgas (2022: 8,4 miljard m³) gewonnen. De productie uit het Groningen-gasveld in het gasjaar 2022 – 2023 (1 oktober t/m 30 september) bedraagt 2,4 miljard kubieke meter gas (gasjaar 2021 - 2022: 4,5 miljard m³).

NAM gasproductie (miljard m ³ 100%)	Kalenderjaar 2023	Kalenderjaar 2022	Gasjaar '22- '23	Gasjaar '21- '22
Groningen-gasveld	1,5	4,5	2,4	4,5
Kleine gasvelden op land	2,1	2,6		
Kleine gasvelden op zee	1,4	1,3		
Totale gasproductie 100%	5,0	8,4		
NAM-aandeel gasproductie	2,9	5,0		

NAM olieproductie (aantal vaten x 1 miljoen 100%)	Kalenderjaar 2023	Kalenderjaar 2022
Aardolie	0,7	0,9
Aardgascondensaat	0,4	0,5
NAM-aandeel aardolie en aardgascondensaat	1,1	1,2

Naast de productie van de gasvelden waar de NAM de operator van is ("NAM gasproductie") heeft de NAM belangen in velden die door andere olie- en gaswinningsbedrijven worden geopereerd. Het NAM-deel van de productie uit deze gasvelden was 0,1 miljard kubieke meter gas (2022: 0,1). De NAM-gasproductie uit kleine velden is gedaald ten opzichte van 2022 (3,5 miljard kubieke meter versus 3,9 in 2022). Dit kan grotendeels toegeschreven worden aan de afname van de druk in de betreffende gasvelden door productie. Dit is een natuurlijk proces. De aardolieproductie is relatief laag door het tijdelijk insluiten van Schoonebeek eind 2021.

De NAM en partners investeerden in 2023 circa 22 miljoen euro in de ontwikkeling en productieoptimalisatie van kleine velden. Voor het productieniveau is het investeren in bestaande en nieuwe kleine velden belangrijk. Hoewel de ruimte om te investeren in kleine velden beperkt is, zal de NAM kansrijke investeringsmogelijkheden blijven overwegen en uitvoeren. Deze investeringen wil de NAM in goed overleg uitvoeren met belanghebbenden.

Ontwikkelingen in 2023

Herstructurering

In het najaar van 2021 heeft de NAM een herstructurering aangekondigd gericht op het creëren van flexibiliteit voor een mogelijke verkoop van onderdelen van de NAM waarbij de kleine olie- en gasvelden op land en zee zouden worden ondergebracht in vier nieuwe vennootschappen (drie voor de activiteiten op land, één voor de activiteiten op zee). Hiervoor kan op termijn een nieuwe eigenaar worden gezocht. Het Groningenveld, een aantal kleine velden in de periferie van het Groningenveld en de beide gasopslagen in Norg en Grijskerk zijn geen onderdeel van deze herstructurering, zij blijven onderdeel van de NAM B.V.. Vooralsnog richt de NAM zich op een mogelijke verkoop van de kleine gasvelden op zee. Om dit mogelijk te maken is in 2022 als eerste stap de vennootschap NAM Offshore B.V. opgericht die in 2023 nog geen activiteiten heeft ontplooid en derhalve per 31 december 2023 geen bezittingen of schulden heeft. Naar verwachting zullen de activiteiten met betrekking tot de kleine velden op zee en de bijbehorende activa en passiva later in 2024 worden overgeheveld naar deze vennootschap. In 2023 zijn de in NAM Offshore B.V. onder te brengen belangen in de verkoop gezet. De verwachting is dat in 2024 meer duidelijk zal worden over een mogelijke verkoop.

Groningen

Met het stoppen van de gasproductie uit het Groningen gasveld per 1 oktober 2023 kwam een einde aan 60 jaar gaswinning uit het veld. Het vaststellingsbesluit liet echter ruimte om bij bijzondere weersomstandigheden het veld toch weer op te starten. Begin januari 2024 is dit voor enkele dagen het geval geweest. Tegen het vaststellingbesluit van de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is de NAM bij de Raad van State in beroep gegaan. Op 19 april is de wet van kracht geworden waarmee Groningen gasveld definitief is gesloten. Wij zijn het met het kabinet eens dat het definitief sluiten een belangrijke stap is voor het bouwen aan het herstel van vertrouwen bij bewoners.

De voorgenomen sluiting van het Groningen gasveld is in 2023 de aanleiding geweest een bankgarantie af te geven ten gunste van de Provincie Groningen, Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Hunze en Aa's en Havenschap Groningen Seaports van 548 miljoen euro als zekerheid voor de resterende financiële verplichtingen onder de Overeenkomst Groningen-NAM uit 1983. Deze overeenkomst regelt de vergoeding van kosten ter voorkoming, beperking of herstel van schade als gevolg van bodemdaling door aardgaswinning in de provincie Groningen.

Er vinden nog steeds aardbevingen plaats in het Groningenveld. Dit is conform de verwachtingen en wordt veroorzaakt door drukvereffening in het Groningen gasveld. Het aantal bevingen laat opnieuw een afnemende trend zien en blijft binnen de voorspelde bandbreedte. De zwaarste aardbeving in het Groningen veld in 2023 had een magnitude van 2.1 op de schaal van Richter en vond plaats bij Zijldijk op 12 april.

Het opruimen van locaties en putten, in Groningen en elders in Nederland, gaat onverminderd door. De kennis en ervaring die hierbij wordt opgedaan kan op termijn wereldwijd worden ingezet en zou een belangrijke industriebasis voor de regio kunnen worden.

Ondergrondse gasopslagen

Met het beëindigen van de productie van het Groningenveld en de afname van de productie uit kleine velden valt ook de noodzaak voor de gasopslagen voor de NAM weg. De NAM heeft daarom voor de ondergrondse gasopslag Norg in het najaar van 2023 een winningsplan ingediend om over enkele jaren het aanwezige kussengas te kunnen produceren. Grijpskerk zal de verplichtingen van Norg uit het Norg Akkoord overnemen en met de productie van kussengas zal Norg nog jaren een belangrijke bijdrage blijven leveren aan de energievoorziening in Nederland.

Kleine velden op land

Aardgas uit kleine gasvelden in Nederland blijft belangrijk voor de energievoorziening van Nederland. Gedurende 2023 zijn daarom verschillende aanvragen gedaan bij de Rijksoverheid voor het verlengen van bestaande winningsplannen. Deze aanvragen hebben vaak betrekking op winningsplannen die decennia geleden zijn ingediend waarbij met de kennis van toen een zo nauwkeurig mogelijke inschatting is gemaakt over de economisch te produceren volumes en de verwachte einddatum. Inmiddels zijn we door innovaties en efficiënties in staat om de bodemschatten van Nederland langer economisch te produceren. Om dat mogelijk te maken zullen de relevante winningsplannen moeten worden verlengd.

De velden die (gedeeltelijk) onder de Waddenzee liggen, zijn onderworpen aan een uitvoerig monitoringsprogramma. Er wordt voortdurend onderzoek gedaan naar de effecten van het winnen van gas onder de Wadden op het leven van planten en dieren in en rond de Waddenzee. De rapportages van dit onderzoek worden jaarlijks bij de ministeries ingediend en op hun verzoek beoordeeld door een onafhankelijke auditcommissie (onderdeel van Commissie-MER). Deze monitoring en onafhankelijke beoordeling van 17 jaar Waddengaswinning laat zien dat er geen nadelige effecten zijn voor het Wad, de flora en de fauna. In haar recente jaarrapportage over 2022 "Monitoring aardgaswinning onder de Waddenzee vanaf de locaties Moddergat, Lauwersoog en Vierhuizen" zijn de gevolgen van de gaswinning onder de Waddenzee in beeld gebracht. De bodemdaling bleef binnen de afgesproken grenzen, de 'gebruiksruimte' en er zijn geen nadelige effecten geconstateerd voor de natuur als gevolg van de gaswinning. Dit voortdurende onderzoek met onafhankelijke controle heeft 17 jaar op rij vastgesteld dat gaswinning onder de Waddenzee voldoet aan stringente, daarvoor geldende regels. Toch laat een besluit over de aanvraag van de NAM voor een

Winningsplan bij Ternaard al meer dan 3 jaar op zich wachten. Ook het inmiddels demissionaire kabinet heeft nog geen besluit genomen over nieuwe gaswinning vanuit een nog te boren put bij Ternaard. In het najaar 2023 heeft de NAM in reactie op het uitblijven van een besluit de overheid in gebreke gesteld en na het verstrijken van de ingebrekestellingstermijn in beroep gegaan bij de Raad van State. De Raad van State heeft de NAM in het gelijk gesteld en het ministerie van EZK opgedragen om voor 1 april 2024 een besluit te publiceren en een dwangsom ingesteld voor iedere dag na deze datum als het besluit nog niet is genomen. De staatssecretaris heeft een verzoek ingediend de beslistermijn te verlengen naar 15 juni 2024 vanwege de beoordeling van aanvullende informatie. Dit verzoek is afgewezen door de Raad van State. De NAM is in afwachting van het besluit.

Veel kleine velden vertonen geen seismiteit en waar dit wel het geval is, is deze over het algemeen bijzonder laag. Soms komt een aantal bevingen na elkaar. Zo waren er in oktober 2023 in korte tijd drie bevingen na elkaar in het gasveld Eleveld bij Ekehaar in Drenthe. De NAM heeft vervolgens actief contact gezocht met de verschillende bestuurders van lokale overheden om de oorzaak en eventuele consequenties van de bevingen toe te lichten. Ook is er een inloopavond georganiseerd voor bezorgde inwoners. In overeenstemming met het seismisch risicobeheersplan voor kleine velden heeft de NAM haar analyse van de bevingen gedeeld met de toezichthouder Staatstoezicht op de Mijnen (SodM). De gemelde schades door deze bevingen zijn in behandeling bij de onafhankelijke Commissie Mijnbouwschade.

De NAM wordt vervolgd door het Openbaar Ministerie (OM) voor de behandeling en afhandeling van enkele waterstromen in het bedrijfsproces. In 2024 hebben regiezittingen plaatsgevonden. Het OM ziet geen aanwijzingen dat de afhandeling van waterstromen gevaar oplevert voor mens en milieu. De NAM heeft volledige medewerking verleend aan het onderzoek en zal dat ook blijven doen.

Schoonebeek olieveld

De Schoonebeek olieproductie (en bijbehorende waterinjectie) lag ook in 2023 het hele jaar stil. De focus blijft erop gericht de injectie van productiewater dichterbij de olieproductie te laten plaatsvinden. De NAM heeft gedurende het jaar hiervoor verschillende vergunningsaanvragen ingediend bij diverse overheden. In 2023 is naast het vergunningstraject een intens omgevingsproces doorlopen wat leidde tot de ondertekening van een Ontzorgingsakkoord door zowel de NAM als de staatssecretaris van EZK. Begin 2024 heeft de NAM ook aangegeven een deel van de winst uit deze olieproductie in Schoonebeek te willen afdragen aan de omgeving.

SodM heeft aangegeven dat productiewater dat vrijkomt bij de oliewinning het best verwerkt kan worden door het te injecteren in een leeg gasveld. Voor de 6-jaarlijkse herevaluatie van het injecteren van productiewater in lege gasvelden in Twente zijn opnieuw verschillende alternatieven voor het behandelen van dit productiewater onderzocht. SodM, als beoordelaar van deze herevaluatie, heeft onderstreept dat injectie in een leeg gasveld, ook voor het Schoonebeekproject, nog steeds de best beschikbare methodiek is voor mens en milieu.

Kleine velden op zee (ONEGas East)

In 2023 was de NAM ONEGas East productie hoger dan voorgaande jaren. Mede door innovatief “Well Reservoir & Facility Management” en het verhogen van de beschikbaarheid van de installaties kon de productie worden verhoogd.

Het seismisch onderzoek dat de NAM in samenwerking met andere offshore operators en EBN in de offshore blokken K en L heeft gedaan, is afgerond. Met de meest moderne technieken is de ondergrond opnieuw onderzocht, met als doel het in kaart brengen van mogelijk nieuwe gasreservoirs. Momenteel vindt de geologische interpretatie van de verkregen data plaats.

Binnen het samenwerkingsverband Nexstep, een gezamenlijk initiatief van EBN en de Nederlandse olie- en gasindustrie, werken verschillende operators, waaronder de NAM, gezamenlijk aan het opruimen van oude putten op de Noordzee. Omdat verschillende operators vergelijkbare uitdagingen hebben bij de ontmanteling en het opruimen van ingesloten productiefaciliteiten op zee leidt samenwerking tot aanzienlijke efficiëntieverbeteringen en daarmee kostenbesparing. Het is de ambitie van Nexstep om hergebruik van oude putten en infrastructuur te stimuleren. Dit kan bijvoorbeeld door lege reservoirs op zee in te zetten voor de opslag van CO₂. Dit zijn voor de energietransitie cruciale projecten.

Verduurzaming

De NAM levert op verschillende manieren een bijdrage aan de energietransitie. Het geproduceerde gas vormt een belangrijke bouwsteen als transitiebrandstof aangezien in Nederland geproduceerde gas, in vergelijking met geïmporteerd LNG, aanzienlijk minder CO₂ uitstoot tot gevolg heeft. Ook met het verduurzamen van de activiteiten levert de NAM een relevante bijdrage. Met kennis en kunde ondersteunt de NAM verschillende projecten op het gebied van de energietransitie, onder meer bij geothermieprojecten en koolstofafvang en -opslag (CCS). Ook wordt onderzoek gedaan naar de opslag van waterstof in lege gasvelden.

De elektrificatie van het AWG-platform bij Ameland is een mooi voorbeeld van verduurzaming van eigen activiteiten. De NAM is in 2023 begonnen met de overgang naar het gebruik van groene stroom. Bijna de helft van het stroomverbruik van de NAM is inmiddels groen en het is de ambitie om in 2024 volledig over te stappen op groene stroom. De stroom die de NAM gebruikt voor de productie en opslag van aardgas is dan volledig CO₂-neutraal.

Op dit moment vergroent de NAM haar stroom door de inkoop van groene stroom certificaten, ook wel Garantie van Oorsprong (GvO) genoemd. Een GvO is een certificaat waarmee energieproducenten bewijzen dat hun elektriciteit op een duurzame manier is opgewekt. Het is dus letterlijk een garantie dat deze elektriciteit echt is opgewekt uit bijvoorbeeld waterkracht, zonne- of windenergie.

3. Financiële resultaten

Financiële positie

Het boekjaar 2023 is afgesloten met een winst van 224 miljoen euro. In boekjaar 2022 was de winst 2,4 miljard euro. De afname wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere opbrengsten als gevolg van lagere gasprijzen, lagere productie uit zowel het Groningenveld als de kleine velden en een lagere vergoeding op basis van het Norg Akkoord.

De NAM is financieel gezond en kan aan haar betalingsverplichtingen voldoen. Daarnaast heeft de NAM een kredietfaciliteit ter hoogte van 1,36 miljard euro bij haar aandeelhouders. Net als in 2022 heeft de NAM in 2023 geen gebruik gemaakt van deze kredietfaciliteit en dat is ook de verwachting voor 2024.

Omzet en resultaten

De bedrijfsopbrengsten van de NAM bedroegen 1,0 miljard euro in 2023 (2022: 9,7 miljard euro). Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de opbrengsten uit de verkoop van gas van 5,4 miljard euro in 2022 naar 0,4 miljard euro in 2023 als gevolg van lagere gasprijzen en een afname van de productie met 42%. Ook is de vergoeding voor een andere inzet van Norg op basis van het Norg Akkoord afgenomen van 3,9 miljard euro in 2022 naar 0,3 miljard euro in 2023. De NAM ontvangt deze Norg vergoeding voor de kosten die voor de NAM voortvloeien uit het anders inzetten van de ondergrondse gasopslagen. Zo wordt de opslag niet langer gevuld met geproduceerd gas uit het Groningenveld, maar met pseudo-Groningengas. Dit pseudo-Groningengas is laagcalorisch gas dat door GasTerra op de markt wordt ingekocht en waarvan de kosten ten laste komen van de NAM.

De bedrijfslasten bedroegen 1,1 miljard euro (2022: 1,7 miljard euro). Deze afname wordt voornamelijk ingegeven door lagere (omzetafhankelijke) cijnssheffingen en lagere afschrijvingen en afwaarderingen van materiële vaste activa. Mede door rentebaten van 303 miljoen euro (2022: 275 miljoen euro) komt het resultaat voor belastingen uit op 241 miljoen euro (2022: 8,2 miljard euro).

De vennootschapsbelasting en winstaandeel over boekjaar 2023 bedragen 18 miljoen euro (2022: 4,0 miljard euro). De afname van de belastingen ten opzichte van 2022 houdt rechtstreeks verband met de afname van de belastbare winst. Aanvullend draagt de NAM naar verwachting over 2023 nog ongeveer 50 miljoen euro aan cijns af (2022: 444 miljoen euro).

Na belastingen resteert een nettowinst van 224 miljoen euro (2022: 2,4 miljard euro).

Kasstromen

De kaspositie is iets afgenomen van 11,1 miljard euro eind 2022 naar 10,9 miljard euro eind 2023. De grootste kasstromen zagen toe op de ontvangst van aflossingen op een uitstaande lening aan GasTerra B.V. (hierna: GasTerra) van 5,6 miljard euro per eind 2022 en anderzijds de afwikkeling van een aantal grote belastingposities in 2023 met betrekking tot boekjaar 2022. Hierdoor is de kasstroom uit bedrijfsoperaties 2,9 miljard euro negatief. In het kalenderjaar 2023 heeft de NAM geen dividend uitgekeerd aan haar aandeelhouders.

In 2023 droeg de NAM (direct of indirect via EBN) ongeveer 1,6 miljard euro af aan Nederlandse overheden. Dit is exclusief de betalingen aan het IMG en de NCG voor aardbevingsgerelateerde kosten. Over de periode 2018 tot en met 2023 heeft de NAM (direct of indirect via EBN) ongeveer 9,9 miljard euro aan Nederlandse overheden afgedragen. Dit is ook exclusief de betalingen aan het IMG en de NCG voor aardbevingsgerelateerde kosten. De aandeelhouders van de NAM hebben in deze periode geen uitkering van winsten (dividend) ontvangen.

Financiële draagkracht op balansdatum

Per eind 2023 bedroegen de liquide middelen en deposito's 10,9 miljard euro (2022: 11,1 miljard euro). De vorderingen en overlopende activa met korte looptijd bedroegen 1,0 miljard euro (2022: 8,2 miljard euro). In 2022 relateerde een groot deel van deze vordering aan een vordering op GasTerra van 5,6 miljard euro in het kader van de financiering van GasTerra. De vorderingen hebben verder voor 0,3 miljard euro (2022: 2,5 miljard euro) betrekking op afnemers en partners. Zowel de vorderingen op afnemers als op partners zijn begin 2024

ontvangen.

Ultimo 2023 bedroegen de kortlopende schulden en overlopende passiva 4,3 miljard euro (2022: 11,9 miljard euro). Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname van de te betalen belastingen en heffingen van 6,4 miljard euro naar 2,1 miljard euro per 31 december 2023. Per saldo overtreffen de overwegend liquide vlottende activa de kortlopende schulden en overlopende passiva met 7,6 miljard euro (2022: 7,4 miljard euro).

Per ultimo 2023 bedroegen de voorzieningen 4,7 miljard euro (2022: 4,9 miljard euro). De huidige voorziening bestaat voornamelijk voor 2,3 miljard euro (2022: 2,6 miljard euro) uit aardbevingsgerelateerde voorzieningen en voor 1,9 miljard euro (2022: 1,9 miljard euro) uit opruim- en verwijderingsverplichtingen. De opruim- en verwijderingsverplichtingen zijn grotendeels verplichtingen op lange termijn.

4. *Risico's en onzekerheden*

De NAM heeft een uitgebreid risicomanagementsysteem. Onder risicomanagement wordt verstaan het geheel aan beheersmaatregelen om de risico's en onzekerheden in de realisatie van de doelen van de organisatie vroegtijdig te onderkennen en effectieve maatregelen te treffen om deze te mitigeren. In het NAM-risicomanagementsysteem is het risicomanagementproces beschreven. De risicobereidheid van de NAM ten aanzien van deze risico's is passend voor activiteiten in de olie- en gasindustrie. De NAM weegt zorgvuldig de voorkomende risico's ten opzichte van potentiële baten. De NAM reageert op bestaande en/of nieuwe risico's en onzekerheden met mitigerende maatregelen die periodiek worden geëvalueerd. Veiligheid van medewerkers, gecontracteerde partijen en de omgeving heeft de hoogste prioriteit.

De volgende risico's kunnen afzonderlijk of in samenhang een materieel negatief gevolg hebben op de operationele resultaten van de NAM, inkomsten, kasstromen en/of financiële draagkracht. Het in kaart brengen van deze bedrijfsrisico's en het beheersen ervan is een kernonderdeel van de bedrijfsvoering.

Compliance en veiligheid in operaties

De NAM-activiteiten brengen inherente, dagelijkse, operationele risico's met zich mee door het werken met producten als olie en gas. Veiligheid van medewerkers en de omgeving heeft de hoogste prioriteit in de bedrijfsvoering. De NAM traint en instrueert haar medewerkers en alle gecontracteerde partijen die voor haar werken continu met betrekking tot ontwikkelingen in de voorschriften. Ook worden de prestaties op veiligheidsgebied continu in kaart gebracht en gerapporteerd. Daarnaast is de NAM gehouden aan de voorwaarden die in de wet en vergunningen worden gesteld aan haar bedrijfsvoering.

Ook de ontwikkelingen op het gebied van emissies van bijvoorbeeld stikstof en CO₂ kunnen in de nabije toekomst impact hebben op de NAM en de mogelijkheden om nieuwe projecten uit te voeren. In 2023 heeft de Europese Unie de nettonulindustrie verordening voorgesteld. Deze verordening heeft betrekking op technologieën die bijdragen tot het koolstofvrij maken van de Europese economie waaronder het versnellen van de CO₂-afvang. Deze verordening kan in de toekomst invloed hebben op de operaties van de NAM.

Binnen de NAM is een continue focus op veiligheid en het voldoen aan wet- en regelgeving door middel van het naleven van strikte processen, procedures en regels, waarop voortdurend intern en extern toezicht is. Daarnaast wordt ieder jaar een uitgebreid en onafhankelijk audit- en reviewprogramma uitgevoerd.

Informatietechnologie

Door de toenemende digitalisatie van bedrijfsprocessen neemt de afhankelijkheid van informatietechnologie (IT) verder toe. Extern ziet de NAM verschillende ontwikkelingen die van invloed zijn op het IT- en cyberrisicoprofiel zoals een toename van cyberaanvallen. Deze ontwikkelingen dragen bij aan de mogelijkheid tot inbreuken en verstoringen van kritieke IT-diensten. Als pogingen tot inbreuk niet vroegtijdig worden ontdekt en niet effectief worden gemitigeerd, kunnen ze gevolgen hebben voor de activiteiten van de NAM, de veiligheid van het personeel, de reputatie van de NAM en/of leiden tot boetes. Cybersecurity is ingebed in de IT-systemen en processen van de NAM en verschillende detectieve en protectieve technologieën beschermen de IT in de NAM.

Groningen en de “NAM op Afstand”

De NAM vergoedt schade als gevolg van de gaswinning in Groningen. De overheid is sinds 31 maart 2017 verantwoordelijk voor de schadeafhandeling. Per 1 januari 2020 heeft de overheid naast de regie ook de uitvoering van de versterking overgenomen en daarmee staat de NAM vanaf dat moment volledig op afstand van beide processen. De kosten voor schadeafhandeling worden sinds 1 juli 2020 door middel van een wettelijke heffing doorbelast aan de NAM. De kosten voor de versterkingsoperatie worden voor de periode tot 1 juli 2023 doorbelast via facturen op basis van tussen de overheid en de NAM gemaakte afspraken. Vanaf die datum worden ook deze kosten doorbelast via een wettelijke heffing.

Tussen de NAM en de overheid bestaat een verschil van mening over de rechtmatigheid van een gedeelte van de doorbelaste kosten voor schadeafhandeling en versterking. Volgens de NAM worden er kosten doorbelast die uitgaan boven haar aansprakelijkheid. In januari 2022 heeft de NAM voor de kosten die op basis van gemaakte afspraken worden doorbelast, twee arbitrageaanvragen ingediend bij het Nederlands Arbitrage Instituut

teneinde een onafhankelijk oordeel te verkrijgen over dit geschil. Deze arbitrages zullen naar verwachting enkele jaren in beslag nemen. Tevens heeft de NAM om dezelfde redenen als hiervoor aangegeven bezwaar gemaakt tegen opgelegde heffingen voor de kosten van afhandeling van fysieke schade aan gebouwen en waardedaling.

De aandeelhouders van de NAM hebben in 2018 en 2019 afspraken gemaakt met de overheid over de hervorming van het Gasgebouw en de afwikkeling van de gaswinning in Groningen. Sindsdien is veelvuldig overlegd over de interpretatie en naleving van die afspraken. Dit heeft nog niet tot overeenstemming geleid. Daarom hebben de aandeelhouders van de NAM onafhankelijke arbiters verzocht om een oordeel over deze afspraken te vellen.

Toekomstbestendigheid

De door de NAM geopereerde olie- en gasvelden blijven in de komende jaren een relevante bijdrage leveren. In de eerste plaats door deze zo optimaal mogelijk te opereren. Daarnaast blijft de NAM kijken naar het ontwikkelen van nieuwe gasvelden en naar potentiële projecten op het gebied van de energietransitie die een natuurlijke relatie hebben met NAM's kennis van energie en de diepe ondergrond. Dit alles wordt gedaan in overleg met de aandeelhouders, partners en de omgeving waarin de NAM opereert. Hier zijn onzekerheden aan verbonden, zoals het investeringsklimaat, de strategische keuzes van de aandeelhouders van de NAM, de economische aantrekkelijkheid van projecten, het lokale draagvlak en de snelheid waarmee stappen kunnen worden gezet. Om in te spelen op toekomstige ontwikkelingen blijft de NAM focus houden op het efficiënter maken van de organisatie.

Maatschappelijke ontwikkelingen

Aardgas is een essentiële en betaalbare energiebron die noodzakelijk is om de energietransitie in Nederland de komende decennia mogelijk te maken. Het gesprek met de omgeving wordt steeds belangrijker voor de NAM voor nieuwe activiteiten op het gebied van gas en aardolie. De NAM ervaart in delen van het land oppositie tegen haar olie- en gaswinning en ontwikkelingsactiviteiten. Op lokaal niveau wordt er vaak bezwaar gemaakt tegen verlenging van en/of nieuwe olie- en gasproductie en het duurt lang om winningsvergunningen te verkrijgen. Het lokale draagvlak voor haar activiteiten is één van de prioriteiten voor de NAM. Dit doet de NAM door actief in te zetten op het ontzorgen van de omgeving en het laten meedelen van de regio in de opbrengsten van nieuwe olie en gaswinning. Het effect van lokaal geproduceerd aardgas op het milieu is veel kleiner in vergelijking tot geïmporteerd gas door pijpleidingen of via LNG-schepen in vloeibare vorm.

Marktrisico's

Olie- en gasprijzen zijn afhankelijk van vraag en aanbod in wereldwijde en regionale markten. Vraag en aanbod kunnen worden beïnvloed door operationele issues, logistieke problemen in transport, natuurrampen, weer, pandemieën zoals COVID-19 uitbraak, politieke instabiliteit, oorlogen, economische omstandigheden en acties van olie- en gasproducerende landen. De hoogte en verdere ontwikkeling van marktprijzen van olie en gas maar bijvoorbeeld ook van elektriciteit en CO₂ hebben een directe invloed op de financiële resultaten van de onderneming.

De NAM verkoopt haar gas aan GasTerra. De kernactiviteit van GasTerra is de verkoop van het door de NAM geproduceerde Groningengas. Met de sluiting van het Groningenveld vervalt deze kernactiviteit en wordt GasTerra in de komende jaren geleidelijk afgebouwd met een beëindigingsdatum in december 2026. De financiële gevolgen van de afwikkeling van GasTerra's rechten en verplichtingen zijn op basis van de Overeenkomst Vaststelling Transferprijzen Gronings Aardgas voor rekening en risico van de Maatschap Groningen waarin NAM's aandeel 60% bedraagt. Voor GasTerra's belangrijkste rechten, verplichtingen en risico's alsmede de beheersing daarvan wordt verwezen naar het jaarverslag van GasTerra.

Schattingsrisico in verslaggeving

De voorziening voor aardbevingsgerelateerde kosten is vastgesteld op basis van de meest recente inzichten van de NAM en mede gebaseerd op de beschikbare informatie zoals verstrekt door onder meer het IMG en de NCG. De informatievoorziening vanuit de overheid naar de NAM is beperkt. Hierdoor is het schattingsrisico voor de NAM in het bepalen van haar voorziening voor schadeafhandeling en de versterkingsoperatie vergroot. Door de beperkte informatie die de NAM ter beschikking staat en het geschil tussen de NAM en de overheid over de

rechtmatigheid van een deel van de doorbelaste kosten, kan er een verschil ontstaan tussen de huidige voorziening en de daadwerkelijke kosten voor de NAM. Voor een nadere toelichting op dit schattingsrisico wordt verwezen naar paragraaf 12.3.3 van de jaarrekening.

Ook voor de voorziening voor toekomstige opruimverplichtingen van de NAM zijn inschattingen gemaakt. Voor deze inschattingen geldt dat ze het risico bevatten dat daadwerkelijke uitgaven in de toekomst kunnen afwijken onder andere door wijzigingen in wet- en regelgeving. De NAM beoordeelt periodiek de opruimverplichtingen en bepaalt de best mogelijke aanpak van de opruimwerkzaamheden. Nu de opruimwerkzaamheden zijn gestart, ontstaat er beter inzicht in de daadwerkelijke kosten. Deze inzichten worden meegenomen in de periodieke beoordeling.

Financiële instrumenten

De NAM loopt geen directe grote risico's op het vlak van financiële instrumenten. Doordat de financiële gevolgen van de afwikkeling van GasTerra's rechten en verplichtingen deels voor rekening en risico komen van de NAM hebben de financiële instrumenten van GasTerra een indirecte invloed op de NAM. Voor GasTerra's belangrijkste rechten, verplichtingen en risico's alsmede de beheersing hiervan wordt verwezen naar het jaarverslag van GasTerra.

5. De NAM in 2024

De volatiliteit van de wereldwijde energiemarkten en de geopolitieke onrust laten hun sporen nog steeds na in Nederland. Niet alleen de oorlog in Oekraïne is daarbij van invloed, ook de beschikbaarheid van energie speelt een belangrijke rol. De gaswinning uit de door de NAM geopereerde velden blijft belangrijk voor het leveren van energie voor Nederland. Dat doen wij in nauwe samenwerking met onze partners en in goede afstemming met onze bureaus.

De NAM verwacht dat de overheid een besluit zal nemen over de voorgenomen gaswinning bij Ternaard en ook is de verwachting dat een besluit wordt genomen over de waterinjectievergunning in Schoonebeek waarover SodM en TNO in maart 2024 reeds positief hebben geadviseerd. De NAM zal de voordelen van gaswinning uit kleine velden blijven benadrukken en daarbij ook aangeven dat de noodzaak van de energietransitie een feit is maar dat de overgang van fossiel naar duurzame energiebronnen tijd zal kosten. Ook blijven we inzetten op de omgevingsgesprekken die we voeren in Schoonebeek, Ternaard, Norg en Grijskerk.

In Collendoornerveen, in de gemeente Hardenberg, willen we een extra put boren in een deel van het gasveld Hardenberg. Ook hier zal in goed overleg met de lokale bestuurders en bewoners een op maat gesneden omgevingsproces worden nagestreefd.

Het Groningen gasveld is per 19 april 2024 definitief gesloten. De NAM heeft in de afgelopen jaren het kabinet hiertoe meermaals opgeroepen en is daarom blij met dit besluit. Het opruimen van de honderden putten en tientallen locaties gaat onverminderd door. Een enorme operatie die veel kennis oplevert voor alle betrokken partijen en ook in de toekomst internationaal kan worden toegepast. Naast het opruimen wordt voortdurend gekeken naar de mogelijkheden voor hergebruik.

Op de NAM-locatie Delfzijl Tankenpark heeft op 3 maart 2024 een lekkage plaatsgevonden waarbij een hoeveelheid water is uitgestroomd dat bestemd was om te worden geïnjecteerd in een waterinjectieput in Borgsweer. De veiligheidsregio heeft ter plekke geconstateerd dat er geen gevaar voor de omgeving was. Onder toezicht van SodM heeft de NAM de lekkage opgelost en verbetermaatregelen doorgevoerd. Dit heeft het mogelijk gemaakt de activiteiten weer op te starten.

Naast het veilig en betrouwbaar produceren van gas en olie blijven we ook in 2024 inzetten op verdere efficiëntievoordelen en kostenreducties. Ook de verdere verduurzaming van onze activiteiten blijft onze aandacht houden. De NAM is een slagvaardige organisatie aan het worden die haar relevante rol in Nederland blijft vervullen met oog voor de omgeving.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2023

(na resultaatbestemming)

(x 1 miljoen euro)

Activa		31 december 2023		31 december 2022
Vaste activa				
Materiële vaste activa	6.	440		601
Financiële vaste activa	7.	101		96
			541	697
Vlottende activa				
Vorraden	8.	37		38
Vorderingen en overlopende activa	9.	977		8.158
Deposito aandeelhouders	10.	10.902		11.084
Liquide middelen	10.	24		27
		<u>10.926</u>		<u>11.111</u>
			<u>11.940</u>	<u>19.307</u>
			12.481	20.004
Passiva				
Eigen Vermogen				
Aandelenkapitaal	11.	14		14
Overige Reserves	11.	<u>3.258</u>		<u>3.034</u>
			3.272	3.048
Voorzieningen	12.		4.743	4.888
Langlopende schulden	13.		164	164
Kortlopende schulden en overlopende passiva	14.		4.302	11.904
			<u>12.481</u>	<u>20.004</u>

Winst-en-verliesrekening over 2023

(x 1 miljoen euro)	Ref.	<u>2023</u>	<u>2022</u>
NETTO OMZET	16.	993	9.632
Overige bedrijfsopbrengsten	17.	<u>20</u>	<u>69</u>
SOM DER BEDRIJFSOPBRENGSTEN		1.013	9.701
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	18.	(391)	(514)
Lonen en salarissen	19.	(50)	(55)
Sociale lasten	19.	(26)	(18)
Afschrijvingen op materiële vaste activa	6.	(121)	(177)
Overige waardeveranderingen van materiële vaste activa	6.	(81)	(128)
Bijzondere waardevermindering van vlottende activa		-	(2)
Heffingen	20.	(50)	(444)
Overige bedrijfskosten	21.	<u>(356)</u>	<u>(408)</u>
SOM DER BEDRIJFSLASTEN		(1.075)	(1.746)
Rentebaten/lasten en soortgelijke kosten	22.	<u>303</u>	<u>275</u>
Resultaat voor belastingen		241	8.230
Belastingen	23.	(18)	(5.798)
Resultaat deelnemingen	29.	<u>1</u>	<u>1</u>
Resultaat na belastingen		224	2.433

Kasstroomoverzicht over 2023

(x 1 miljoen euro)	Ref.	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Bedrijfsresultaat		(61)	7.956
<i>Aanpassingen voor:</i>			
Afschrijvingen	6.	121	177
Veranderingen in opruim- en verwijderingskosten	6.	(31)	57
Waardeverminderingen	6.	81	127
Resultaat desinvesteringen	6.	-	2
Mutatie voorzieningen	12.	(239)	(294)
Mutatie langlopende vordering	7.	8	6
Mutatie langlopende schulden	13.	2	6
		(58)	81
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>			
Mutatie voorraden	8.	1	(7)
Mutatie vorderingen en overlopende activa (exclusief winstbelastingen en GasTerra)	9.	2.271	(1.155)
Mutatie kortlopende schulden en overlopende passiva (exclusief winstbelastingen)	14.	(5.067)	5.820
		(2.795)	4.658
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		(2.914)	12.695
Betaalde interest		372	19
Betaalde winstbelasting		(3.238)	(1.049)
Financial lease - betaalde rente		(3)	(3)
		(2.869)	(1.033)
Kasstroom uit operationele activiteiten		(5.783)	11.662
Investeringsactiviteiten			
Investeringen in materiële vaste activa	6.	(10)	(33)
Ontvangsten uit desinvesteringen in materiële vaste activa		-	-
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		(10)	(33)
Financieringsactiviteiten			
Betaald dividend	11.	-	-
Financiële lease – aflossing		(2)	(15)
Leningen en deposito('s) GasTerra		5.610	(5.610)
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		5.608	(5.625)
Toename/(afname) geldmiddelen/deposito's aandeelhouders	10.	(185)	6.004
Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:			
Stand per 1 januari		11.111	5.107
Mutatie boekjaar		(185)	6.004
Stand per 31 december		10.926	11.111

1. Algemene toelichting

1.1. Activiteiten

De Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. ("NAM") richt zich op de exploratie, ontwikkeling, productie en verkoop van olie en gas in Nederland en het Nederlandse deel van het Continentaal Plat. Olie en gas worden verkocht in Nederland. Olie uit Schoonebeek wordt verkocht in Duitsland.

1.2. Continuïteit

Door de winst na belastingen van 224 miljoen euro is het eigen vermogen van de NAM per 31 december 2023 toegenomen tot 3,27 miljard euro. De posten Deposito's aandeelhouders en Liquide middelen zijn in 2023 in lijn gebleven met 2022 en laten een saldo zien van 10,93 miljard euro per 31 december 2023. De financiering van de activiteiten vindt plaats uit eigen middelen. Tevens heeft de NAM een lening en deposito overeenkomst met beide aandeelhouders met een kredietfaciliteit van 1,36 miljard euro. De NAM heeft geen bankleningen of hypotheek opgenomen.

De financiële resultaten en kasstromen van de NAM worden beïnvloed door olie- en gasprijzen. Deze hebben in 2022 een recordniveau bereikt gevolgd door een afname en stabilisatie in 2023. De gasprijzen in het eerste kwartaal van 2024 en de vooruitzichten voor de rest van 2024 alsmede de financiële positie van de NAM per 31 december 2023 zijn dusdanig dat de in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vennootschap.

1.3. Vestigingsadres

De NAM heeft 's-Gravenhage als statutaire vestigingsplaats, feitelijke vestigingsplaats is Assen, Schepermaat 2, geregistreerd bij het handelsregister Kamer van Koophandel onder nummer 04008869.

1.4. Groepsverhoudingen

De aandelen van de NAM worden voor 50% gehouden door Shell Nederland B.V. gevestigd te 's-Gravenhage en voor 50% door ExxonMobil Holding Company Holland LLC. gevestigd te Botlek Rotterdam.

1.5. Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de NAM zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

1.6. Enkelvoudige jaarrekening

Per 31 december 2023 heeft de NAM B.V. twee dochtermaatschappijen, NAM Pipeline B.V. en NAM Offshore B.V., beide met statutaire vestigingsplaats 's-Gravenhage. De NAM houdt 100% van de aandelen van deze vennootschappen. De gezamenlijke betekenis van de activiteiten van deze dochtermaatschappijen zijn te verwaarlozen op het geheel, en wordt derhalve op basis van artikel 2: 407 lid 1 BW niet meegenomen in de consolidatiekring. Om die reden wordt alleen een enkelvoudige jaarrekening opgesteld. De jaarrekening van NAM Pipeline B.V. wordt zelfstandig gedeponereerd. NAM Offshore B.V. is opgericht op 16 mei 2022 in het kader van de herstructurering zoals beschreven in hoofdstuk 2 van het Bestuursverslag. NAM Offshore B.V. heeft per 31 december 2023 nog geen bezittingen en schulden en er zijn geen activiteiten verricht in 2023.

De waardering van deze dochters vindt plaats op basis van de netto vermogenswaarde welke wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de NAM in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening opgenomen.

Deze jaarrekening is opgemaakt op 30 april 2024.

1.7. Verbonden partijen

Van transacties met verbonden partijen is sprake wanneer de NAM transacties verricht met haar bestuurders, haar leidinggevende functionarissen, aan haar directe aandeelhouders of met directe aandeelhouders

verbonden partijen. Transacties tussen de NAM en de verbonden partijen worden op basis van marktconforme voorwaarden afgehandeld, tenzij anders toegelicht.

1.8. Samenwerkingsverbanden

De NAM oefent haar activiteiten grotendeels uit in samenwerkingsverbanden die middels contractuele overeenkomsten (overeenkomst van samenwerking of Joint Operating Agreement) geregeld zijn. De NAM heeft de zeggenschap, stemrechten, rechten en verplichtingen die voortvloeien uit deze overeenkomsten beoordeeld. De conclusie is dat de NAM gezamenlijke zeggenschap heeft met één of meerdere partijen bij de overeenkomsten. De NAM heeft samen met de andere partijen in de gezamenlijke overeenkomst, rechten op de activa en is aansprakelijk voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomsten. In de jaarrekening van de NAM is haar belang in die gezamenlijke bedrijfsactiviteiten verwerkt door de activa, verplichtingen, opbrengsten en lasten voor haar aandeel op te nemen.

Voorbeelden van samenwerkingsverbanden waarin gezamenlijke bedrijfsactiviteiten worden uitgevoerd en waarbij de NAM de operator is, zijn de JDA Unit, Noord Friesland, Drenthe en Schoonebeek.

1.9. Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en deposito's die uitstaan bij aandeelhouders. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een berekende gemiddelde koers indien dit niet tot materiële verschillen leidt met de koers op transactiedatum. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder het aangaan van een financiële lease, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

2. *Algemene grondslagen*

2.1. *Algemeen*

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

In de balans, de winst-en-verliesrekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting op de jaarrekening.

2.2. *Vergelijking met voorgaand jaar*

Op basis van artikel 363 lid 5 BW 2 zijn in deze enkelvoudige jaarrekening voor alle posten vergelijkende cijfers van voorgaand jaar opgenomen. Indien van toepassing, zijn de vergelijkende cijfers van vorig jaar aangepast om beter inzicht te verschaffen, zonder effect op het vermogen danwel het resultaat.

2.3. *Vreemde valuta*

De jaarrekening is opgesteld in euro's. Dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van de NAM. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Niet-monetaire balansposten in vreemde valuta die zijn gewaardeerd op historische kosten, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst-en-verliesrekening.

2.4. *Leasing*

2.4.1. *Financiële leasing*

De vennootschap leaset activa. Hierbij heeft de vennootschap grotendeels de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van deze activa. Deze activa worden geactiveerd in de balans bij aanvang van het leasecontract tegen de reële waarde van het actief of de lagere contante waarde van de minimale leasetermijnen. De te betalen leasetermijnen worden op annuïtaire wijze verdeeld in een aflossings- en een rentecomponent.

De rentecomponent wordt gedurende de looptijd van het contract verantwoord in de winst-en-verliesrekening met een vast rentepercentage over de gemiddelde resterende aflossingscomponent. De relevante activa worden afgeschreven over de resterende gebruiksduur of, indien korter, over de looptijd van het contract.

2.4.2. *Operationele leasing*

Bij de vennootschap bestaan er leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de vennootschap ligt. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing en opgenomen onder 15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen. Leasebetalingen worden, op lineaire basis verwerkt in de winst- en- verliesrekening over de looptijd van het contract.

2.5. *Kosten van vergunningen*

Uitgaven voor het verkrijgen van vergunningen worden direct verwerkt in de winst-en-verliesrekening als deze onder 1 miljoen euro zijn.

2.6. *Emissierechten*

De samenwerkingsverbanden moeten voldoen aan de wetgeving ter vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. In het geval de NAM optreedt als operator in de samenwerkingsverbanden, dan verhandelt de NAM als operator de emissierechten namens de partners in de samenwerkingsverbanden. De emissierechten worden opgenomen in de balans tegen de aankoopprijs op moment van verkrijging. Als de NAM als operator emissierechten bijkoopt of verkoopt wordt het het aandeel van de NAM verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

2.7. Olie- en gasreserves

De olie- en gasreserves worden niet gewaardeerd op de balans. Olie- en gasreserves worden enkel gebruikt voor berekeningen die geschieden op basis van Unit of Productie, zoals de afschrijvingen van de vaste activa.

De bewezen en ontwikkelde olie- en gasreserves zijn geschat op basis van de beschikbare geologische en engineeringsgegevens. Alleen die volumes zijn meegenomen welke met een redelijke zekerheid kunnen worden vermarkt. Schattingen van bewezen en ontwikkelde olie- en gasreserves bevatten inherent een bepaalde mate van onzekerheid. Dit vereist interpretatie en wordt regelmatig herzien, hetzij naar boven of naar beneden, op basis van nieuwe informatie zoals informatie uit boringen, observatiegegevens, veranderingen in de economische factoren, met inbegrip van de productieprijs, winningskosten, contractvoorwaarden of ontwikkelingsplannen.

Wijzigingen in de ramingen van bewezen en ontwikkelde olie- en gasreserves worden prospectief verwerkt.

3. Grondslagen voor waardering van activa en passiva

3.1. Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden geactiveerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs indien het waarschijnlijk is dat deze activa toekomstige economische voordelen met zich mee brengen.

Voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar paragraaf 3.2.

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur. Op terreinen en bedrijfsmiddelen in ontwikkeling wordt niet afgeschreven.

Materiële vaste activa voor de olie- en gaswinning worden geactiveerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Materiële vaste activa voor de olie- en gaswinning worden afgeschreven op basis van de Unit of Productie methode van de bewezen ontwikkelde reserves en productieprofielen. Bij het bepalen van dit productieprofiel volgt de NAM de richtlijnen van het Petroleum Resource Management Systeem zoals gedefinieerd door de Society of Petroleum Engineers. Deze methode is in het algemeen gebaseerd op de schatting van de NAM van de bewezen ontwikkelde reserves en productieprofielen. Voor zover het productieprofiel van het olie- of gasveld de technische levensduur van het bijbehorende actief overstijgt, wordt dit actief lineair afgeschreven.

Exploratie- en evaluatieinvesteringen blijven opgenomen onder exploratie activiteiten totdat vaststaat of technisch en commercieel winbare koolwaterstoffen aangetroffen zijn of niet. In geval van succes wordt de investering overgeboekt naar de relevante materieel vast actief categorie, anders wordt de investering ineens ten laste van het resultaat gebracht. Exploratie- en evaluatieinvesteringen die langer dan twaalf maanden onder exploratieactiviteiten staan worden afgeschreven ten laste van het resultaat tenzij:

- Commercieel winbare reserves aangetroffen zijn en er concrete plannen zijn om deze winbare reserves te ontwikkelen;
- Activiteiten om te evalueren of de reserves commercieel winbaar zijn, onderhanden danwel concreet gepland zijn voor de nabije toekomst.

Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor verplichtingen tot herstel na afloop van het gebruik van het actief (ontmantelingskosten) wordt een voorziening getroffen voor het verwachte bedrag op het moment van activering. Dit bedrag wordt verwerkt als onderdeel van de boekwaarde van het actief waartegenover voor het gehele bedrag een voorziening wordt gevormd.

De geactiveerde opruim- en verwijderingskosten worden afgeschreven op basis van de Unit of Production methode tenzij het gerelateerde actief lineair wordt afgeschreven.

Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

3.2. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De vennootschap beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzonder-waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de winst-en-verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs of bij een niet-actieve markt wordt de opbrengstwaarde gebaseerd op de best beschikbare informatie omtrent het bedrag dat een rechtspersoon zou kunnen verkrijgen. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid. Deze kasstromen worden contant gemaakt. De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden. Voor de schatting van de toekomstige kasstromen wordt gebruik gemaakt van prognoses van de operationele kosten, vraag en aanbod op de markt, verkoopprijzen en managementinschattingen. In het geval van exploratie en productie activa, worden de verwachte productie volumes verwerkt. Dit laatste houdt rekening met evaluaties van het veld en de prestaties van het reservoir en bevat verwachtingen over bewezen reserves en volumes die naar verwachting bewezen reserves worden in de toekomst (onbewezen volumes). De kasstroominschattingen worden verdisconteerd tegen de dan geldende disconteringsvoet. Bijzondere waardeverminderingen zijn omkeerbaar. Bijzondere waardeverminderingen en terugdraaiingen worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de winst-en-verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen geamortiseerde kostprijs wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument.

Het waardeverminderingsverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

3.3. Financiële Vaste Activa

3.3.1. Deelnemingen

Niet geconsolideerde deelnemingen waarin de groep invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden tegen de vermogensmutatiemethode gewaardeerd. Voor de bepaling of sprake is van invloed van betekenis worden de financiële instrumenten die potentiële stemrechten bevatten mede in aanmerking genomen. Overeenkomstig de vermogensmutatiemethode worden de deelnemingen in de balans opgenomen tegen het aandeel van de groep in de nettovermogenswaarde. De nettovermogenswaarde wordt vermeerderd met haar aandeel in de resultaten van de deelnemingen; haar aandeel in de directe mutaties in het eigen vermogen van de deelneming vanaf het moment van verwerving, bepaald volgens de grondslagen zoals vermeld in deze jaarrekening en verminderd met haar aandeel in de dividenduitkeringen van de deelnemingen. In de winst-en-verliesrekening wordt het aandeel van de groep in het resultaat van de deelnemingen opgenomen. Indien en voor zover de vennootschap niet zonder beperking uitkering van de positieve resultaten aan haar kan bewerkstelligen, worden de resultaten in een wettelijke reserve opgenomen. Het aandeel van de groep in de rechtstreekse vermogensvermeerderingen en –verminderingen

van de deelnemingen wordt ook in de wettelijke reserve opgenomen, met uitzondering van herwaarderings van activa die in de herwaarderingsreserve worden verwerkt.

3.3.2. Latente belastingvorderingen

Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds en voortwaarts verrekenbare verliezen, met dien verstande dat latente belastingvorderingen alleen worden opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er toekomstige fiscale winst zal zijn waarmee de tijdelijke verschillen kunnen worden verrekend en verliezen kunnen worden gecompenseerd.

De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de in komende jaren verwachte effectieve tarieven, op basis van de huidige fiscale wetgeving. Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

De latente belastingvorderingen worden gesaldeerd met de latente belastingverplichtingen voor zover toegestaan.

3.4. Voorraden

De voorraden materialen- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen gemiddelde verkrijgingsprijzen of opbrengstwaarde indien lager. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurrantheid van de voorraden.

De voorraden voor ruwe olie en condensaat worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs c.q. vervaardigingsprijs of opbrengstwaarde indien lager. De vervaardigingsprijs wordt bepaald door voor ieder veld/leveringspunt de productiekosten te berekenen over de betreffende periode. Vervolgens wordt, om tot een vervaardigingsprijs te komen, de totale productie over diezelfde periode berekend en worden de kosten van vervaardiging gedeeld door de productie.

3.5. Vorderingen

3.5.1. Algemeen

Vorderingen (op derden) worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en vervolgens gewaardeerd tegen de nominale waarde. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.5.2. Vorderingen op partners

Vorderingen op joint venture partners worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.5.3. Onderlift posities/overlift posities

Onderlift posities worden opgenomen als een vordering, overlift posities worden opgenomen als schuld indien er nog rechten/plichten bestaan inzake olie- en condensaat leveringen als gevolg van de contractuele afspraken van deze producten binnen de samenwerkingsverbanden. Deze worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.6. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

3.7. Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt geclassificeerd overeenkomstig de juridische realiteit.

3.8. Voorzieningen

3.8.1. Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Indien het effect van de tijdswaarde materieel is, worden de voorzieningen gewaardeerd tegen contante waarde met uitzondering van de voorziening latente belastingen. De gehanteerde disconteringsvoet voor voorzieningen is 3,1% (2022: 2,6%). De disconteringsvoet geeft zowel de actuele marktrente als de specifieke risico's met betrekking tot de verplichting weer.

3.8.2. Voorziening voor opruim- en verwijderverplichtingen

De bepaling van de voorzieningen voor opruim- en verwijderingsverplichtingen, die voornamelijk ontstaan in verband met olie- en gasproductie-installaties en pijpleidingen, zijn geschat op basis van de huidige eisen, technologieën en prijsniveaus behorend bij deze opruim- en verwijderingsverplichtingen. De contante waarde van deze voorziening wordt berekend op basis van de discontering over de economische levensduur van de activa. De verplichting wordt opgenomen samen met een overeenkomstig bedrag als onderdeel van de materiële vaste activa, als geactiveerde opruim- en verwijderingskosten in de periode waarin de verplichting ontstaat en waarin een redelijke schatting van de voorziening kan worden gemaakt. De effecten van veranderingen in de verplichting als gevolg van herzieningen betreffende de oorspronkelijke ramingen alsmede de economische levensduur van de voorziening worden prospectief verwerkt, in het algemeen geschiedt dit door een aanpassing van de opruim- en verwijderingsverplichtingen alsmede een aanpassing van de boekwaarde van het betreffende materieel vast actief.

3.8.3. Voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen

Deze voorziening heeft betrekking op doorbelasting van kosten door de overheid aan de NAM als gevolg van aardbevingen door gaswinning uit het Groningenveld. Deze voorziening heeft betrekking op schadeclaims, preventief versterken van gebouwen, compensatiemaatregelen en uitvoeringskosten van de publieke organisaties die belast zijn met het uitvoeren van de schadeafhandelings- en versterkingsprocessen, respectievelijk het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG) en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG).

Bij het vaststellen van de voorziening voor fysieke gebouwschade is rekening gehouden met claims naar aanleiding van bevingen die tot balansdatum hebben plaatsgevonden. Daarnaast heeft een deel van deze voorziening betrekking op nog te verwachten claims als gevolg van eventuele toekomstige bevingen die ontstaan door productie in de periode tot balansdatum.

De voorziening voor doorbelasting van kosten voor preventief versterken is gebaseerd op een inschatting van de kosten voor inspecties, beoordelingen en uit te voeren versterkingsmaatregelen die noodzakelijk zijn om deze objecten te laten voldoen aan de veiligheidsnorm op basis van de laatste inzichten. De voorziening voor compensatiemaatregelen (hieronder begrepen: schade door waardedaling, derving woongenot en immateriële schade) is gebaseerd op een inschatting van het aantal claims en het verwachte gemiddelde compensatiebedrag rekening houdend met gerechtelijke uitspraken.

De voorziening voor uitvoeringskosten is gebaseerd op een inschatting van de verwachte uitvoeringskosten van het IMG en de NCG die ten laste van de NAM behoren te komen.

3.8.4. Voorziening voor bodemdaling

Een voorziening is gevormd voor de kosten inzake bodemdaling, welke zich kunnen voordoen tijdens en na de winningsfase en waarvoor het bedrijf aansprakelijk is. De schatting voor deze voorziening is gebaseerd op de onder de bodemdalingsovereenkomsten nog beschikbare bedragen en de meerjarenramingen welke zijn opgesteld door de verantwoordelijke onafhankelijke commissies bodemdaling van de desbetreffende regio's. De meerjarenramingen worden jaarlijks opnieuw beoordeeld. Op basis van deze gegevens wordt jaarlijks de contante waarde van deze voorziening berekend. Aanpassingen in de ramingen worden prospectief verwerkt. Deze voorziening wordt gevormd naar rato van de Unit of Production methode per veld.

3.8.5. Overige voorzieningen

De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. De berekening van de voorziening is uitgevoerd door een onafhankelijke actuaire en hierin is onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en het verwachte personeelsverloop.

De voorziening reorganisatiekosten is gevormd indien op balansdatum een gedetailleerd plan is geformaliseerd en de gerechtvaardigde verwachting is gewekt bij hen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd. De kosten van deze voorziening worden ingeschat op basis van het aantal af te vloeien personeelsleden en de daarbij horende afvloeiingskosten per medewerker behorende bij het aantal dienstjaren en de salarisschaal.

Voor voorgenomen reorganisaties waarvoor per balansdatum nog geen plan is geformaliseerd en waarvoor pas na balansdatum hetzij de gerechtvaardigde verwachting is gewekt richting betrokken dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd, hetzij is gestart met de implementatie van het reorganisatieplan, is informatie opgenomen onder de gebeurtenissen na balansdatum.

3.8.6. Latente belastingverplichtingen

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds. De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de voor de komende jaren verwachte effectieve tarieven. Latente belastingverplichtingen worden gewaardeerd op nominale waarde. De latente belastingverplichtingen worden gesaldeerd met de latente belastingvorderingen voor zover toegestaan.

3.9. Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de langlopende schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

3.10. Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

3.11. Pensioenregeling

Het bedrijf heeft een toegezegd-pensioenregeling voor medewerkers die in dienst zijn getreden voor 1 juli 2013. Dit pensioen gaat in vanaf de pensioengerechtigde leeftijd. Het pensioenbedrag is afhankelijk van het gemiddelde salaris en het aantal jaren in dienst. Op balansdatum was de dekkingsgraad van het pensioenfonds 133,7% (2022: 137,8%).

Het pensioenfonds heeft afspraken gemaakt over de uitvoering van het pensioencontract. In dit contract zijn afspraken gemaakt over de lengte van het contract, het contributiepercentage en de bevoegdheden van het pensioenfonds.

De NAM past RJ 271.3 toe. De jaarlijkse pensioenbijdrage van de werkgever wordt gerapporteerd als personeelskosten.

Voor medewerkers die in dienst zijn getreden vanaf 1 juli 2013 is er een nieuw pensioenfonds opgericht. Middels een toegezegd-bijdrageregeling betaalt het bedrijf de benodigde pensioenpremies aan het pensioenfonds, welke worden beheerd door een externe service provider. Het beschikbaar pensioen op pensioengerechtigde leeftijd is afhankelijk van het rendement gemaakt op de ingelegde pensioenpremies en het daarbij gekozen risicoprofiel door de medewerker zelf. Voor het bedrijf zijn er geen verdere pensioenverplichtingen.

Als gevolg van wettelijke wijzigingen per 1 januari 2015, heeft het bedrijf een netto spaarregeling geïmplementeerd voor het pensioengevend salaris boven de fiscale grens. Deze regeling heeft betrekking op alle medewerkers en heeft het karakter van een toegezegde-bijdrageregeling plan. Het opgebouwde pensioenbedrag bij ingang van het pensioen is afhankelijk van de ingelegde pensioenbedragen en het daarbij behorende risicoprofiel welke is gekozen door de medewerker zelf. Voor het bedrijf zijn er geen verdere pensioenverplichtingen.

4. Grondslagen voor bepaling van het resultaat

4.1. Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

4.2. Opbrengstverantwoording

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit verkoop van goederen en verlening van diensten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen. Netto-omzet wordt verantwoord op het moment dat de economische risico's en voordelen worden overgedragen en een betrouwbare schatting gemaakt kan worden van de opbrengsten en kosten verbonden aan de verkoop.

4.2.1. Verkoop van goederen

De omzet uit de verkoop van gas, olie en condensaat wordt verantwoord op het moment van levering; het moment waarop het eigendom en de risico van de goederen overgaan op de afnemer.

4.2.2. Verlenen van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van gas gelieerde diensten geschiedt op basis van de periode waarin de diensten zijn verricht.

4.3. Overige bedrijfsopbrengsten

Onder overige bedrijfsopbrengsten worden resultaten verantwoord die niet rechtstreeks samenhangen met de levering van goederen of diensten in het kader van de normale, niet-incidentele bedrijfsactiviteiten. Deze opbrengsten worden toegerekend aan de verslagperiode in overeenstemming met de inhoud van de overeenkomst.

4.4. Bedrijfslasten

4.4.1. Algemeen

Bedrijfslasten bevatten directe en indirecte kosten, waaronder ontwikkelingskosten, productie kosten, onderhoudskosten en overige kosten die gemaakt zijn ten behoeve van de activiteiten.

4.4.2. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten betreffen externe kosten die met name worden gemaakt voor de reguliere operationele activiteiten en onderhoud van bedrijfsmiddelen.

4.4.3. Personeelsbeloningen

Personeelsbeloningen zijn opgenomen in de winst-en-verliesrekening onder operationele kosten. Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst-en-verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk overheid.

4.4.4. Pensioenen

De NAM heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord.

4.4.5. Afschrijvingen op materiële vaste activa

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

4.4.6. Overheidssubsidies en overheidsheffingen

Exploitatiesubsidies worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd. Subsidies met betrekking tot (groene) investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

Overheidsheffingen worden ten laste van het resultaat gebracht in de periode waarop de overheidsheffingen betrekking hebben. De belangrijkste afdrachten die hieronder vallen, betreffen de heffingen in het kader van schade en versterken als gevolg van aardbevingen door gaswinning uit het Groningenveld en cijns-heffingen. Cijns wordt geheven op basis van de Mijnbouwwet over de omzet per onshore en offshore productievergunningen (post 1965). De heffingsgrondslag wordt bepaald door het productievolume (minus productie voor transport en gebruik) en de verkoopprijs. Heffingen worden opgenomen voor de periode waarop deze betrekking heeft. Voor een nadere toelichting op de heffingen in het kader van schade en versterken als gevolg van aardbevingen door gaswinning uit het Groningenveld wordt verwezen naar paragraaf 12.3.

In navolging van de Europese verordening voor een noodinterventie in verband met de hoge energieprijzen heeft de regering een tijdelijke verhoging van de cijns in de Mijnbouwwet doorgevoerd. Voor zowel gaswinning op land als op zee, is het tarief verhoogd van maximaal 7% naar 65% voor de jaren 2023 en 2024, ten aanzien van de omzet van het geproduceerde gas boven een prijsdrempel van 50 eurocent per m³.

4.5. Financiële baten en lasten

4.5.1. Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva.

4.5.2. Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst-en -verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

4.6. Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst-en-verliesrekening, rekening houdend met beschikbare, fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

Naast de reguliere winstbelastingen worden ook de belastingen voor Winsttaandeel en Staatsaandeel verantwoord onder deze titel. Per vergunning zijn naast de vennootschapsbelasting één of meerdere van deze belastingen van toepassing.

Winsttaandeel betreft een belasting op grond van de Mijnbouwwet. Deze wet garandeert een gecombineerde belasting van 50% van winstaandeel en vennootschapsbelasting over het belastbare bedrag per winningsvergunning (post 1965).

Het Staatsaandeel tarief bedraagt 10% en wordt geheven over de inkomsten uit de productie van de pre-1965 vergunningen. Uitzondering hierop is de Groningen vergunning, waarvan de inkomsten met ingang van 2018 belast worden naar een gecombineerd tarief van 50% conform de Mijnbouwwet.

In navolging van de Europese verordening voor een noodinterventie in verband met de hoge energieprijzen heeft de regering een tijdelijke solidariteitsbijdrage ingevoerd. Over het boekjaar 2022 wordt een belasting geheven van bedrijven die in 2022 ten minste 75% van hun omzet behalen met economische activiteiten op het gebied van winning van koolwaterstoffen, mijnbouw, de raffinage van aardolie of de vervaardiging van cokesovenproducten. Bedrijven met een winst voor de vennootschapsbelasting in 2022 groter dan 120% van de gemiddelde winst over de jaren 2018 tot en met 2021 worden voor dat deel extra belast. Het belastingtarief hiervoor bedraagt 33%.

5. Financiële instrumenten en risicobeheersing

5.1. Marktrisico

5.1.1. Valutarisico

De NAM handelt voornamelijk in de functionele valuta. Het valutarisico is mede hierdoor minimaal.

5.1.2. Prijsrisico

Het prijsrisico ten aanzien van de financiële activa en verplichtingen is beperkt.

5.1.3. Rente- en kasstroomrisico

De NAM zet haar tijdelijk overtollige kasmiddelen uit bij de aandeelhouders tegen een variabele rente die is gebaseerd op de marktrente (EURIBOR). Ook de ontvangen deposito's van GasTerra B.V. (hierna: GasTerra) en de verstrekte leningen aan GasTerra kennen een variabele rente gebaseerd op de marktrente (EURIBOR). Gegeven de korte looptijden is het rente- en kasstroomrisico beperkt.

5.2. Kredietrisico

Het kredietrisico op vorderingen is laag. De NAM verkoopt hoofdzakelijk aan kredietwaardige tegenpartijen. Deposito's worden enkel geplaatst bij de aandeelhouders.

5.3. Liquiditeitsrisico

De NAM maakt gebruik van één bank. Tijdelijk overtollige kasmiddelen worden bij de aandeelhouders geplaatst. Hierdoor is de exposure op de bank beperkt. De NAM heeft een kredietfaciliteit ter hoogte van 1,36 miljard euro bij de aandeelhouders voor werkkapitaal financiering.

5.4. Reële waarde

De reële waarde van de financiële instrumenten is bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie en schattingsmethoden.

6. Materiële vaste activa

(x 1 miljoen euro)

Stand per 1 januari 2023

	<i>Machines en installaties</i>	<i>Bedrijfs- gebouwen en - terreinen</i>	<i>Andere vaste bedrijfs- middelen</i>	<i>Geactiveerde opruim- en verwijderings kosten</i>	<i>Vaste bedrijfs- middelen in uit- voering en vooruitbetalingen op materiële vaste activa</i>	<i>Totaal</i>
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	9.249	125	186	1.319	66	10.945
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(8.811)	(119)	(176)	(1.238)	0	(10.344)
Boekwaarden	438	6	10	81	66	601

Mutaties

Investeringsen	55	0	0	0	(45)	10
Afschrijvingen	(90)	(1)	(1)	(29)	0	(121)
Veranderingen in opruim- en verwijderingskosten	0	0	0	31	0	31
Desinvesteringen	(1)	0	0	0	0	(1)
Waardeverminderingen	(94)	0	0	(15)	(1)	(110)
Terugneming van waardevermindering	22	0	0	7	0	29
Afschrijvingen desinvesteringen	1	0	0	0	0	1
Saldo	(107)	(1)	(1)	(6)	(46)	(161)

Stand per 31 december 2023

Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	9.303	125	186	1.350	21	10.985
Cumulatieve waardeverminderingen en afschrijvingen	(8.972)	(120)	(177)	(1.275)	(1)	(10.545)
Boekwaarden	331	5	9	75	20	440
Afschrijvingspercentages	0 -10%	0 -5%	0 -10%	0 -15%		

In 2023 is een verdere waardevermindering geboekt van 108 miljoen euro (2022: 125 miljoen euro) voor materiële vaste activa die relateren aan de olieproductie in Schoonebeek. De aanleiding hiervoor is gelegen in het feit dat Schoonebeek momenteel niet produceert. De NAM is voornemens de productie op termijn te herstarten waarbij wordt beoogd het productiewater te injecteren in lege gasvelden in Drenthe. Voorgaande heeft gevolgen voor de productiecapaciteit waardoor de verwachting is dat toekomstige kasstromen lager zullen uitvallen. Het waardeverminderingverlies is bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van de activa en de bedrijfswaarde. De bedrijfswaarde is gebaseerd op kasstroomprognoses tot en met 2035. De gehanteerde disconteringsvoet is 6,5% na belastingen.

De boekwaarden van activa onder financiële leasing, die niet in juridisch eigendom worden gehouden door de NAM, zijn als volgt:

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Machines, installaties en andere vaste bedrijfsmiddelen	10	10

7. Financiële vaste activa

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Latente belastingvorderingen	48	35
Deelnemingen	18	18
Vorderingen op partners	32	33
Overige vorderingen	3	10
	<u>101</u>	<u>96</u>

Onder de latente belastingvorderingen is per 31 december 2023 een post opgenomen uit hoofde van een actieve belastinglatentie voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa en projecten, bodemdaling voorziening, opruim- en verwijderingsverplichtingen en financiële leases ter grootte van 48 miljoen euro (2022: 35 miljoen euro).

Het verloop van de deelnemingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2023
(x 1 miljoen euro)	
Boekwaarde aanvang boekjaar	18
Resultaat deelnemingen	1
Uitgekeerd dividend	(1)
	<u>18</u>

De vorderingen op partners betreffen de in de toekomst nog door te belasten kosten gerelateerd aan personeelsvoorzieningen en leases en zijn verantwoord onder de financiële vaste activa.

8. Voorraden

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Materialen- en hulpstoffen	35	35
Gereed product	2	3
	<u>37</u>	<u>38</u>

In 2023 is 0 miljoen euro afgewaardeerd (2022: 2 miljoen euro) van de voorraden en verantwoord in de winst- en-verliesrekening als afwaardering.

9. *Vorderingen en overlopende activa*

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Handelsdebiteuren	227	2.226
Belastingen en premies sociale verzekeringen	700	0
Vorderingen op GasTerra	0	5.610
Vorderingen op partners	21	284
Overige vorderingen	29	38
	977	8.158

De reële waarde van de vorderingen benadert de boekwaarde, gegeven het kortlopende karakter van de vorderingen en het feit dat waar nodig voorzieningen voor oninbaarheid zijn gevormd. De looptijd van de vorderingen en overlopende activa langer dan één jaar in 2023 is nihil (2022: nihil).

9.1. *Handelsdebiteuren*

Voor de handelsdebiteuren is geen voorziening voor dubieuze debiteuren gevormd (2022: idem) en alle vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar (2022: idem).

9.2. *Belastingen en premies sociale verzekeringen*

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Vennootschapsbelasting en belastingen voor Winstaandeel en Staatsaandeel	700	0

De post Vennootschapsbelasting en belastingen voor Winstaandeel en Staatsaandeel per 31 december 2022 is opgenomen onder de post Kortlopende schulden en overlopende passiva.

9.3. *Vorderingen op GasTerra*

De NAM en EBN B.V. als partijen in de Maatschap Groningen voor hun aandeel van respectievelijk 60% en 40% enerzijds en GasTerra anderzijds hebben een onderlinge krediet- en depositofaciliteit. Deze stelt GasTerra in staat om voor een termijn van 3 dagen tot 3 maanden een deposito te plaatsen of een lening aan te gaan. Deze faciliteit bestaat uit een deel van 4,4 miljard euro, waarvan 2,5 miljard euro gecommiteerd, met een looptijd tot en met 31 december 2024 en een ongecommiteerd deel van 7,5 miljard euro waarbij tot en met 31 december 2023 transacties mogen worden aangegaan die uiterlijk 1 maart 2024 moeten zijn terugbetaald. Het rentepercentage is gebaseerd op EURIBOR plus een opslag van 50 basispunten. Per 31 december 2023 bedraagt de vordering op GasTerra nihil (2022: 5,61 miljard euro).

9.4. *Overige vorderingen*

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Onderlift positie onder overige vorderingen	11	1
Overlopende activa	9	20
Overig	9	17
	29	38

10. *Liquide middelen en deposito's*

De onder geldmiddelen opgenomen deposito's betreffen de uitstaande deposito's bij de financieringsentiteit(en) van de aandeelhouders van 10,90 miljard euro (2022: 11,08 miljard euro). Deze hebben een looptijd korter dan 1 maand en staan volledig ter vrije beschikking.

11. *Eigen Vermogen*

Het maatschappelijk aandelen kapitaal en geplaatst kapitaal van het bedrijf bedraagt 13.613.406 euro en bestaat uit 60 gewone aandelen, welke zijn uitgegeven en volledig volgestort. De nominale waarde per aandeel bedraagt 226.890,10 euro. In 2023 zijn geen aandelen geplaatst.

	<i>Aandelen- kapitaal</i>	<i>Overige Reserves</i>	<i>Onverdeelde winst</i>	<i>Totaal</i>
(x 1 miljoen euro)				
Stand per 1 januari 2022	14	601	-	615
Mutaties				
Resultaat boekjaar	-	-	2.433	2.433
Winstbestemming	-	2.433	(2.433)	-
Stand per 31 december 2022	14	3.034	-	3.048
Mutaties				
Resultaat boekjaar	-	-	224	224
Winstbestemming	-	224	(224)	-
Stand per 31 december 2023	14	3.258	-	3.272

Volgens de statuten van de vennootschap staan onverdeelde winsten ter beschikking van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders. In het Akkoord op Hoofdpijnen van 25 juni 2018 tussen de aandeelhouders van de NAM en de minister van Economische Zaken en Klimaat is opgenomen dat dividend kan worden uitgekeerd als aan de voorwaarden van het Akkoord op Hoofdpijnen wordt voldaan.

12. *Voorzieningen*

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	<i>Opruim- en Verwijderings- voorziening</i>	<i>Latente belasting- verplichtingen</i>	<i>Aardbeving- gerelateerde voorziening</i>	<i>Bodemdaling voorziening</i>	<i>Overige voorzieningen</i>	<i>Totaal</i>
(x 1 miljoen euro)						
Stand per 1 januari 2023	1.855	35	2.559	422	17	4.888
Dotatie	126	28	325	15	4	498
Aanpassing disconteringsvoet	(49)	-	(25)	(13)	-	(87)
Vrijval	-	-	-	-	(4)	(4)
Onttrekkingen	(30)	-	(634)	(3)	(3)	(670)
Oprenting (indien contante waarde wordt toegepast)	45	-	62	11	-	118
Stand per 31 december 2023	1.947	63	2.287	432	14	4.743

Van de voorzieningen is een bedrag van 959 miljoen euro (2022: 922 miljoen euro) als kortlopend (korter dan een jaar) aan te merken.

12.1. Opruim- en verwijderingsverplichtingen

Deze voorziening dient ter dekking van de toekomstige kosten voor de opruim- en verwijderingsverplichting voor het deel van de olie- en gaswinningsinstallaties in eigendom van de NAM.

De belangrijkste onzekerheid in de voorziening betreft de inschatting van de toekomstige kosten op het moment dat de activiteit wordt uitgevoerd. De uiteindelijke onttrekking van de voorziening kan dus afwijken van de huidige geschatte kosten. De gehanteerde disconteringsvoet is 3,1% (2022: 2,6%). De effecten van discontering worden deels via de geactiveerde opruim- en verwijderingskosten en deels via de winst-en-verliesrekening verwerkt.

12.2. Latente belastingverplichtingen

Voor belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële (bedrijfseconomische) en fiscale waardering van materiële vaste activa en projecten, bodemdaling voorziening, opruim- en verwijderingsverplichtingen, financiële leases en voorwaarts verrekenbare verliezen is een voorziening voor latente belastingverplichtingen gevormd.

12.3. Voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen

12.3.1. Aard van de voorziening

Deze voorziening heeft betrekking op doorbelasting van kosten door de Staat aan de NAM als gevolg van aardbevingen door gaswinning uit het Groningenveld die tot een waarschijnlijke uitstroom van middelen leidt. Deze voorziening heeft betrekking op schadeclaims, preventief versterken van gebouwen, compensatiemaatregelen en uitvoeringskosten van de publieke organisaties belast met het uitvoeren van de schadeafhandelings- en versterkingsprocessen, respectievelijk het IMG en de NCG. De hiermee samenhangende kosten worden voor schadeafhandeling vanaf 1 juli 2020 en voor de versterkingsoperatie vanaf 1 juli 2023 doorbelast door middel van heffingen op basis van de Tijdelijke wet Groningen. Tot de genoemde data werden deze kosten aan de NAM doorbelast door middel van facturen op basis van betaalovereenkomsten.

De voorziening is bepaald aan de hand van de meest recente inzichten van de NAM ten tijde van de opmaak van de jaarrekening en is mede gebaseerd op de (openbaar) beschikbare informatie van onder meer het IMG en de NCG, wat heeft geleid tot een toevoeging aan de voorziening in het boekjaar van 325 miljoen euro. De informatievoorziening vanuit de overheid naar de NAM is beperkt.

12.3.2. Arbitrages

Tussen de NAM en de overheid bestaat een verschil van mening over de rechtmatigheid van de gefactureerde doorbelaste kosten voor schadeafhandeling door het IMG en haar voorganger TCMG en versterking door de NCG. De minister heeft de Tweede Kamer hierover geïnformeerd. De NAM is van mening dat kosten voor versterking die niet noodzakelijk zijn om gebouwen op basis van de laatste inzichten aan de veiligheidsnorm te laten voldoen, kosten voor schade die niet veroorzaakt is door bodembeweging als gevolg van gaswinning en kosten waarover geen contractuele afspraken zijn gemaakt, niet aan de NAM mogen worden doorbelast. Door de beperkte informatie die de NAM ter beschikking staat is de NAM slechts beperkt in staat te beoordelen welk deel van de doorbelaste kosten tot haar aansprakelijkheid behoort. In januari 2022 heeft de NAM twee arbitrageaanvragen ingediend bij het Nederlands Arbitrage Instituut teneinde een onafhankelijk oordeel te verkrijgen over dit geschil. Deze arbitrages zullen naar verwachting enkele jaren in beslag nemen. Tevens heeft de NAM om dezelfde redenen als hiervoor beschreven bezwaar gemaakt tegen opgelegde heffingen voor de kosten van afhandeling van fysieke schade aan gebouwen en waardedaling.

12.3.3. Schattingsonzekerheden

De overheid heeft aangegeven de uitgaven voor schadeafhandeling door het IMG en versterking door de NCG in de komende jaren zo volledig mogelijk door te belasten aan de NAM. Daarbij geldt dat de uitvoeringsorganisaties in lijn met de aanbevelingen van de parlementaire enquête commissie aardgaswinning

Groningen verder uitvoering geven aan de wens om het schadeherstel en de uitvoering van de versterking milder, makkelijker en menselijker te maken. Dit maakt het inherent moeilijker om het rechtmatige deel van de NAM in de uitgaven voor schadeafhandeling en versterking in de totale uitgaven van het IMG en de NCG te kunnen vaststellen. Het verschil tussen de uitstroom van middelen op basis van de Miljoenennota 2024 en de door de NAM bepaalde voorziening is significant. In de Miljoenennota 2024 worden door de overheid uitgaven begroot voor schadeafhandeling en versterking voor een totaal van 7,0 miljard euro (bron: Nota over de toestand van 's rijks financiën van 19 september 2023, pagina 370, tabel 22.4, totale raming excl. BTW) voor de periode 2023 tot en met 2029. Deze uitgaven worden door de overheid toegerekend aan de gaswinning uit het Groningen gasveld waarin het aandeel van de NAM 60% bedraagt. Dit aandeel komt overeen met 4,2 miljard euro (60% van 7,0 miljard euro). De NAM heeft per 31 december 2023 een verplichting opgenomen van in totaal 3,0 miljard euro bestaande uit een voorziening met een contante waarde van 2,3 miljard euro wat neerkomt op een nominale waarde van 2,4 miljard euro en een kortlopende schuld (zie paragraaf 14.2) voor facturen en heffingen die de NAM verwacht te ontvangen met betrekking tot het jaar 2023 van 0,6 miljard euro. Hiermee zijn alle (verwachte) heffingen en facturen tot en met 2023 betaald dan wel opgenomen onder de Nog te ontvangen facturen en heffingen zoals toegelicht in paragraaf 14.2.

Het kabinet heeft naast de bestaande begroting voor schade en versterken in april 2023 een reactie gestuurd op het eindrapport van de parlementaire enquêtecommissie aardgaswinning Groningen. Hiervoor reserveert het kabinet aanvullende uitgaven voor schadeafhandeling en versterking in de periode tot en met 2028 zoals opgenomen in de Miljoenennota 2024, pagina 371, tabel 22.5. Het totaal van deze tabel (inclusief begrote aanvullende uitgaven) voor “Schade en versterken” bedraagt hier geen 7,0 miljard euro maar 12,6 miljard euro. In de Beslisnota deel 3 bij de Voorjaarsnota 2023, pagina 10 geeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat aan dat het juridisch de vraag is welk deel van de aanvullende uitgaven daadwerkelijk te verhalen is op de NAM. De NAM heeft geen onderbouwing ontvangen van de aanvullende uitgaven op basis waarvan zij kan bepalen in hoeverre deze voor rekening komen van de NAM. Op basis van de huidige inzichten is de NAM van mening dat deze kosten niet bij haar in rekening mogen worden gebracht.

Op 15 april 2024 heeft de overheid de Voorjaarsnota 2024 gepubliceerd. Het verschil tussen de uitstroom van middelen op basis van deze Voorjaarsnota en de door de NAM bepaalde voorziening blijft significant.

Door de beperkte informatie die de NAM ter beschikking staat en het geschil tussen de NAM en de overheid over de rechtmatigheid van een deel van de doorbelaste kosten, kan er een verschil ontstaan tussen de huidige voorziening en de daadwerkelijke uitstroom van middelen in de komende jaren. De NAM heeft beoordeeld dat de in de jaarrekening opgenomen voorziening de meest aannemelijke en onderbouwde uitkomst is op basis van de huidige beschikbare informatie. Inzichten in de uiteindelijke omvang van de door de NAM rechtmatig te betalen kosten is in sterke mate afhankelijk van nieuwe informatie over de aantallen, kosten en timing van schadevergoedingen en te versterken gebouwen, de te hanteren versterkingsnormen en uitkomsten van arbitrages dan wel gerechtelijke procedures en de uitvoering van compensatieregelingen. De NAM zal de voorziening aanpassen naarmate nieuwe inzichten beschikbaar komen. Als in de toekomst, bijvoorbeeld in een bezwaar- of beroepprocedure, blijkt dat een heffing uitgaven bevat die ten onrechte bij de NAM in rekening zijn gebracht dan zal een eventuele terugbetaling ten gunste van de winst-en-verliesrekening worden verwerkt.

12.3.4. Disconteringsvoet

Per balansdatum wordt de voorziening contant gemaakt tegen een disconteringsvoet van 3,1% (2022: 2,6%) op basis van de verwachte uitstroom van middelen in de periode tot en met 2029.

12.4. Bodemdaling

De voorziening voor bodemdaling, die dient ter dekking van de toekomstige kosten voor de verplichting inzake bodemdaling, welke zich kunnen voordoen tijdens en na de winningsfase, waarvoor de NAM aansprakelijk is.

De belangrijkste onzekerheden in de voorzieningen betreft de inschatting van de toekomstige kosten en het moment wanneer deze plaatsvinden. De uiteindelijke onttrekking van de voorziening kan dus afwijken van de huidige geschatte kosten. De gehanteerde disconteringsvoet is 3,1% (2022: 2,6%).

12.5. Overige voorzieningen

Deze voorziening bestaat onder andere uit een voorziening voor reorganisatiekosten, verplichtingen die zijn opgenomen voor arbeidsongeschiktheidskosten alsmede toekomstige uitkeringen die voortkomen uit overige aanvullende arbeidsvoorwaarden zoals jubileumuitkeringen.

13. Langlopende Schulden

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Financiële leaseverplichtingen	36	38
Overige verplichtingen	105	105
Personeelsgerelateerde verplichtingen	23	21
	164	164

13.1. Financiële leaseverplichtingen

De financiële leaseverplichtingen zijn als volgt onder te verdelen:

	Contante waarde		Minimale betalingen leasetermijnen	
	31-12- 2023	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)				
Verplichtingen < 1 jaar	2	4	5	7
Verplichtingen > 1 jaar en < 5 jaar	9	9	18	18
Verplichtingen > 5 jaar	27	29	37	41
	38	42	60	66
Af: toekomstige rente	-	-	(22)	(24)
	38	42	38	42

De financiële leaseverplichtingen met een looptijd korter dan 1 jaar zijn onder de kortlopende schulden opgenomen. De gemiddelde rentevoet bedraagt 7% (2022: 7%). Het bedrag dat aan voorwaardelijke leasebetalingen in de winst-en-verliesrekening is verwerkt bedraagt 4 miljoen euro (2022: 4 miljoen euro).

13.2. Overige verplichtingen – Regiofonds bijdrage

Dit betreft de toezegging van de NAM aan het Regiofonds. Deze is als volgt onder te verdelen:

	31-12- 2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Verplichtingen < 1 jaar	30	15
Verplichtingen > 1 jaar en < 5 jaar	60	60
Verplichtingen > 5 jaar	15	30
	105	105

Deze verplichting vloeit voort uit de bepaling van het Akkoord op Hoofddijnen om bij te dragen aan “perspectief voor de regio”. Op grond van deze bepaling dient de NAM een bedrag van totaal 300 miljoen euro beschikbaar te stellen voor de jaren 2018 tot en met 2029 voor de versterking van de economie en leefbaarheid die de regio Groningen ondersteunen. Over deze bijdrage is geen rente verschuldigd en de einddatum van deze verplichting is 1 juli 2029, eveneens zijn geen zekerheden verstrekt voor deze verplichting. Tot aan de balansdatum van 31 december 2023 is 195 miljoen euro voldaan.

14. Kortlopende schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Schulden groepsmaatschappijen	19	19
Financiële leaseverplichtingen	2	3
Schulden aan leveranciers en handelskredieten	361	3.405
Belastingen, heffingen en premies sociale verzekeringen	2.130	6.354
Overige schulden en overlopende passiva	1.790	2.123
	4.302	11.904

Alle kortlopende schulden hebben een resterende looptijd van korter dan een jaar (2022: idem). De reële waarde van de kortlopende schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

De afname van de post Schulden aan leveranciers en handelskredieten houdt voornamelijk verband met de schuld aan GasTerra inzake de volume-onafhankelijke vergoeding zoals nader toegelicht onder 15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen.

14.1. Belastingen, heffingen en premies sociale verzekeringen

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Vennootschapsbelasting en belastingen voor Winstaandeel en Staatsaandeel	117	2.659
Solidariteitsbijdrage	1.850	1.843
Omzetbelasting	106	1.429
Cijns	57	423
	2.130	6.354

De te betalen Vennootschapsbelasting en belastingen voor Winstaandeel en Staatsaandeel hebben een looptijd van korter dan een jaar. De Solidariteitsbijdrage over het boekjaar 2022 is een inschatting van het te betalen bedrag op basis van huidig beschikbare inzichten en schattingen met het voorzichtigheidsprincipe als leidraad hanterend. Op basis van de Wet tijdelijke solidariteitsbijdrage dient deze binnen 17 maanden na 31 december 2022 te worden aangegeven en voldaan.

14.2. Overige schulden en overlopende passiva

	31-12-2023	31-12-2022
(x 1 miljoen euro)		
Vooruitgefactureerde omzet	467	1.327
Nog te ontvangen facturen en heffingen	1.233	700
Vooruitontvangen betalingen	69	69
Overlifts	1	3
Personeelsgerelateerde verplichtingen	16	17
Overig	4	7
	1.790	2.123

Onder de Nog te ontvangen facturen en heffingen zijn hoofdzakelijk kosten opgenomen voor de verwachte facturen van de NCG voor het eerste en tweede kwartaal van 2023 en de verwachte heffingen voor het restant van 2023. Ook zijn de door de overheid nog niet opgelegde heffingen voor de kosten van het IMG vanaf het eerste kwartaal van 2022 opgenomen die de NAM per balansdatum nog verwacht. Daarnaast is onder de Nog te ontvangen facturen en heffingen het deel opgenomen van de facturen van de NCG die niet volledig door de NAM zijn betaald als gevolg van het verschil van mening tussen de NAM en de overheid over de rechtmatigheid van een gedeelte van de kosten voor versterking.

De Vooruitgefactureerde omzet heeft voor 128 miljoen euro (2022: 1,1 miljard euro) betrekking op de verkoop aan GasTerra van het per 1 april 2022 aanwezige werkgas en het gedurende 2022 vanuit het Groningenveld geïnjecteerde werkgas in de ondergrondse gasopslag Norg. Een deel van dit werkgas was per 31 december 2023 nog niet verkocht door GasTerra en was daarmee nog aanwezig in de gasopslag. De NAM loopt een economisch risico over de verkoop van dit werkgas door GasTerra aan derden vanwege de vaste winstafspraken tussen de NAM en de aandeelhouders van GasTerra. Zie voor een verdere toelichting op deze vaste winstafspraken paragraaf 15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen. Dientengevolge is dit deel van de omzet inzake de verkoop van werkgas van de NAM aan GasTerra opgenomen als Vooruitgefactureerde omzet. Daarnaast heeft 339 miljoen euro (2022: 266 miljoen euro) betrekking op een vooruitgefactureerd deel van de vergoeding uit hoofde van het Norg Akkoord.

15. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Als gevolg van onder meer het Kabinetbesluit van 17 januari 2014 over de door gaswinning uit het Groningenveld veroorzaakte aardbevingen, alsmede diverse tussen de NAM en de Staat gesloten overeenkomsten waaronder de Tijdelijke Overeenkomst Schadeafhandeling Groningen van 7 februari 2018, de Interim betalingsovereenkomst versterken van 22 november 2018, de Tijdelijke overeenkomst inzake betaling voor schadeafhandeling Groningen van 16 juli 2019, de Tijdelijke wet Groningen van 1 juli 2020 en het tussen de aandeelhouders van de NAM en de Staat overeengekomen Akkoord op Hoofdpijnen van 25 juni 2018, zijn toekomstige verplichtingen ontstaan. Deze verplichtingen hebben vooral betrekking op schadeherstel, versterkingen die noodzakelijk zijn om gebouwen aan de veiligheidsnorm te laten voldoen en compensatiemaatregelen voor de regio. Een voorziening is opgenomen voor schadeclaims, versterken van gebouwen, compensatiemaatregelen en uitvoeringskosten van de publieke organisaties die belast zijn met het uitvoeren van het schadeafhandelings- en versterkingsproces. Een voorziening wordt opgenomen wanneer er verplichtingen zijn ontstaan als gevolg van een gebeurtenis uit het verleden. In paragraaf 12.3.2 zijn de twee arbitrageaanvragen en het ingediende bezwaar benoemd. Een arbitrage of bezwaar kan leiden tot een aanpassing van eerder doorbelaste kosten en daarmee een terugbetaling. Op basis van de Richtlijnen voor Jaarverslaggeving kan hiervoor pas een vordering worden opgenomen zodra de toekenning vrijwel zeker of geheel zeker is. De kosten worden toegerekend aan de gaswinning uit het Groningen gasveld, waarvan 60% ten laste van de NAM komt. In paragraaf 12.3.3 is een nadere toelichting opgenomen van de schattingsonzekerheden ten aanzien van deze kosten.

De NAM verkoopt haar gas aan GasTerra. De kernactiviteit van GasTerra was de verkoop van het door de NAM geproduceerde Groningengas. De vaststelling van de prijs van het door de NAM aan GasTerra geleverde Groningengas wordt geregeld door de Overeenkomst Vaststelling Transferprijzen Gronings Aardgas. In deze overeenkomst is opgenomen dat GasTerra een vaste winst maakt. Dit wordt bewerkstelligd door een volume-

afhankelijke commodity prijs voor het geleverde Groningengas, gebaseerd op de Title Transfer Facility (TTF) month ahead prijzen en een volume-onafhankelijke vergoeding die wordt vastgesteld op basis van het GasTerra resultaat. Deze volume-onafhankelijke vergoeding kan zowel positief als negatief zijn, afhankelijk van de handelsresultaten van GasTerra. Met de sluiting van het Groningenveld is de kernactiviteit van GasTerra komen te vervallen en wordt GasTerra in de komende jaren geleidelijk afgebouwd. De financiële gevolgen van de afwikkeling van GasTerra's rechten en verplichtingen zijn op basis van de Overeenkomst Vaststelling Transferprijzen Gronings Aardgas ook voor rekening en risico van de Maatschap Groningen waarin NAM's aandeel 60% bedraagt. Voor GasTerra's belangrijkste rechten, verplichtingen en risico's zoals risico's op het gebied van de portfolio en arbitrages alsmede de beheersing daarvan wordt verwezen naar het jaarverslag van GasTerra.

De NAM wordt vervolgd door het Openbaar Ministerie voor de behandeling en afhandeling van enkele waterstromen in het bedrijfsproces. In 2024 hebben regiezittingen plaatsgevonden.

Per 31 december 2023 heeft de NAM een bedrag van 553 miljoen euro (2022: 77 miljoen euro) aan bankgaranties uitstaan. Dit bedrag relateert voor 5 miljoen euro (2022: 77 miljoen euro) aan zekerheden die gesteld zijn in het kader van de toekomstige ontmanteling van olie- en gasinstallaties. Daarnaast is in 2023 een bankgarantie afgegeven ten gunste van de Provincie Groningen, Waterschap Noorderzijlvest, Waterschap Hunze en Aa's en Havenschap Groningen Seaports van 548 miljoen euro als zekerheid voor de resterende financiële verplichtingen onder de Overeenkomst Groningen-NAM uit 1983 voor kosten als gevolg van bodemdaling door aardgaswinning in de provincie Groningen.

Ultimo boekjaar zijn de toekomstige minimale leasebetalingen uit hoofde van operationele leases als volgt te specificeren:

	2023	2022
(x 1 miljoen euro)		
Te betalen:		
Binnen één jaar	32	32
Tussen één en vijf jaar	48	48
Meer dan vijf jaar	12	12
Totaal	92	92

Operationele leases betreffen voornamelijk leases voor bedrijfsmiddelen van tijdelijke aard. Gedurende het verslagjaar is 26 miljoen euro aan operationele lease betalingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening (2022: 27 miljoen euro).

16. Netto-omzet

De verkoopopbrengst kan als volgt worden onderverdeeld:

	2023	2022
(x 1 miljoen euro)		
Groningengas	(566)	2.711
Kleine veldengas	1.012	2.707
Olie, condensaat en overige producten	75	113
Norg vergoeding	302	3.933
Overig	170	168
Totaal	993	9.632

De afname van de netto-omzet uit de verkoop van Groningengas komt met name door een lager productievolume en lagere verkoopprijzen. Dit is deels gecompenseerd door het grotendeels realiseren van de onder paragraaf 14.2 toegelichte uitgestelde omzet uit hoofde van de verkoop van werkgas aan GasTerra. Verder is ten opzichte van 2022 sprake van een minder negatieve volume-onafhankelijke vergoeding van GasTerra

als toegelicht in paragraaf 15. De afname van kleine veldengas wordt voornamelijk gedreven door lagere verkoopprijzen in combinatie met een lagere productie als nader gespecificeerd in het Bestuursverslag op pagina 7. De netto-omzet werd in het boekjaar 2023 geheel gerealiseerd binnen Nederland (2022: 100%). De Norg vergoeding is een vergoeding van het Rijk aan de NAM voor het vullen van de ondergrondse gasopslag bij Norg met pseudo-Groningengas. Dit pseudo-Groningengas moet worden ingekocht waarvan de kosten ten laste komen van de NAM. Het injecteren van pseudo-Groningengas leidt tot een reductie van de gaswinning in Groningen van in totaal 11,9 miljard kubieke meter. De Norg vergoeding is gebaseerd op een forfaitaire en jaarlijks door GasTerra in te kopen hoeveelheid pseudo-Groningengas tegen de op dat moment geldende prijzen.

17. Overige bedrijfsopbrengsten

Overige bedrijfsopbrengsten bestaan hoofdzakelijk uit royaltyinkomsten voor in het verleden verkochte velden en gebruikersvergoedingen voor het gebruik van installaties en pijpleidingen die eigendom van de NAM zijn.

18. Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De kosten voor uitbesteed werk en andere externe kosten bevatten de kosten gemaakt ten behoeve van de reguliere bedrijfsactiviteiten zoals operaties, onderhoud en ondersteunende diensten.

19. Lonen en salarissen en sociale lasten

Gedurende het jaar 2023 waren gemiddeld 804 werknemers (2022: 865) in dienst op basis van een volledig dienstverband en werkzaam in Nederland. Per 31 december 2023 zijn dit 801 werknemers (31 december 2022: 825). Deze medewerkers verrichten werkzaamheden welke ten laste komen van de NAM en haar partners. Het deel van de personeelskosten welke ten laste komen van de operationele kosten van de NAM bedraagt circa 52% (2022: 52%) van onderstaande.

De lonen en salarissen, sociale lasten en pensioenlasten voor de NAM en haar partners zijn als volgt geweest:

	2023	2022
(x 1 miljoen euro)		
Lonen en salarissen	95	106
Sociale lasten	9	9
Pensioenlasten	41	25
	145	140

In 2023 was de werkgevers pensioenbijdrage 53% (2022: 30%) van het pensioengevend salaris per medewerker.

20. Heffingen

De heffingen bestaan uit cijns heffingen voor 50 miljoen euro (2022: 444 miljoen euro). De afname wordt grotendeels veroorzaakt door de lagere verkoopprijzen en volumes.

21. Overige bedrijfskosten

De overige bedrijfskosten bestaat overwegend uit de mutaties in de voorzieningen zoals toegelicht in noot 12 (exclusief latente belastingverplichting en opruim- en verwijderingsvoorziening, voor zover de dotatie via de boekwaarde van het betreffende materieel vast actief heeft plaatsgevonden).

22. *Rentelasten/baten en soortgelijke kosten*

	2023	2022
(x 1 miljoen euro)		
Rentelasten/baten	369	16
Oprenting voorziening	(66)	259
Totaal	303	275

De toename van de rentebaten wordt veroorzaakt door een hogere deposito's gedurende 2023 en een hoger rentepercentage. De geactiveerde rentelasten gedurende het boekjaar zijn nihil (2022: nihil).

23. *Belastingen*

De belasting over het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening ten bedrage van 18 miljoen euro (2022: 5,80 miljard euro) kan als volgt worden toegelicht:

	2023
Belastingen over huidig resultaat boekjaar	-25
Aanpassingen i.v.m. belasting vorige boekjaren	29
Acute vennootschapsbelasting	4
Latente vennootschapsbelasting huidig boekjaar	14
Totale belastinglast	18

De NAM is onderworpen aan verschillende belastingregimes, te weten Vennootschapsbelasting, Staatsaandeel en Winsttaandeel. Deze regimes hebben onderlinge samenhang en kennen verschillende tarieven zoals toegelicht in paragraaf 4.6.

Voor alle regimes gezamenlijk is het nominale en effectieve belastingtarief over 2023 en 2022 in onderstaande tabel nader toegelicht:

	2023	2022
Belastingen boekjaar	52%	49%
Verliesverrekening	(30%)	0%
Nominale belastingtarief	22%	49%
Toepassing kostenverhoging Winsttaandeel (Mijnbouwwet art. 68 lid 3)	(16%)	0%
Wijziging tarief latente belastingen	(10%)	0%
Aanpassing i.v.m. belasting vorige boekjaren	9%	0%
Effectieve belastingtarief voor solidariteitsbijdrage	5%	49%
Solidariteitsbijdrage	3%	22%
Effectieve belastingtarief na solidariteitsbijdrage	8%	71%

De verdeling van het fiscale resultaat over de verschillende regimes heeft effect op de uiteindelijke belastingdruk. De effectieve belastingdruk laat over 2023 een afname zien ten opzichte van 2022. In 2022 lag het zwaartepunt van de fiscale winst in het Winsttaandeel-regime wat wordt belast tegen 50%. In 2023 is echter sprake van een fiscaal verlies in het regime voor Winsttaandeel. Dit verlies is grotendeels veroorzaakt doordat GasTerra over 2023 een significant negatieve volume-onafhankelijke vergoeding heeft doorbelast aan de NAM. Deze houdt hoofdzakelijk verband met een afwaardering door GasTerra van de voorraden gas in ondergrondse bergingen naar een lagere marktwaarde, zoals nader toegelicht in de jaarrekening van GasTerra. Deze kosten komen via de volume-onafhankelijke vergoeding ten laste van de NAM zoals toegelicht in paragraaf 15 Niet uit de balans blijken activa en verplichtingen. Daarnaast is het fiscale verlies in 2023 voor Winsttaandeel veroorzaakt door de toepassing van artikel 68 lid 3 uit de Mijnbouwwet. Dit betreft een kostenverhoging van 10% op kwalificerende kosten.

Het fiscale verlies in het regime Winsttaandeel mag worden verrekend met fiscale winsten uit hetzelfde regime van voorgaande jaren en resulteert daarmee in een teruggave van Winsttaandeel. Voor de andere regimes heeft de NAM in 2023 fiscale winsten gerealiseerd. Per saldo leidt dit tot een belastinglast van 18 miljoen euro.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van resultaten, belastingen en belastingtarieven over de afgelopen vijf boekjaren:

	2023	2022	2021	2020	2019
(x 1 miljoen euro)					
Resultaat voor belastingen	241	8.230	466	(777)	243
Belastingen	18	5.798	82	(461)	67
Nominale belastingtarief	22%	49%	38%	50%	45%
Effectieve belastingtarief	8%	71%	18%	59%	28%

24. Accountantskosten

De accountantscontrole voor het boekjaar 2023 is uitgevoerd door EY Accountants LLP. De totale kosten kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2023	2022
(x 1.000 euro)		
Controle van de jaarrekening	520	497
Andere controlewerkzaamheden	84	81
Andere niet-audit werkzaamheden	42	40
	646	618

Bovenstaande honoraria betreffen de totale honoraria voor het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

25. Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Onder de investeringen in materiële vaste activa zijn alleen opgenomen de investeringen waarvoor geldmiddelen zijn opgeofferd.

26. Verbonden partijen

Transacties tussen de NAM en GasTerra worden op basis van marktconforme voorwaarden afgehandeld met uitzondering voor het ingekochte Gronings aardgas, hiervoor geldt dat de prijsvaststelling is gebaseerd op een voor GasTerra door de aandeelhouders vastgestelde winst.

27. Gebeurtenissen na balansdatum

De gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan in de periode na balansdatum tot de opmaak van deze jaarrekening, zijn meegenomen in beoordeling van de feitelijke situatie per balansdatum.

28. Bezoldiging bestuurders en commissarissen

De bestuurder en commissarissen zijn onbezoldigd. Tevens kent de NAM één directielid welke namens de bestuurder de dagelijks gang van zaken leidt.

29. Resultaat deelnemingen

Hieronder is het aandeel in de resultaten van op nettovermogenswaarde gewaardeerde deelnemingen opgenomen.

	2023	2022
(x 1 miljoen euro)		
Resultaat NAM Pipeline B.V.	1	1
Resultaat NAM Offshore B.V.	0	0
	1	1

's-Gravenhage, 30 april 2024
Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

De Directeur

De Raad van Commissarissen

M.H. van Haaster

R.M. de Jong
R.G. de Jongh
P.A. Costello
J. Beckers
P.M. Tobin
J.R. Whelan

Overige gegevens

Statutaire regeling inzake de winstbestemming

Uit de statuten blijkt dat de behaalde jaarwinst ter vrije beschikking staat van de algemene vergadering. In het Akkoord op Hoofdpijnen van 25 juni 2018 tussen de aandeelhouders van de NAM en de minister van Economische Zaken en Klimaat is opgenomen dat dividend kan worden uitgekeerd als aan de voorwaarden van het Akkoord op Hoofdpijnen wordt voldaan.

Nevenvestigingen

De NAM heeft nevenvestigingen in Den Helder, Sappemeer, Farmsum en Vondelingenplaat (Rotterdam).

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de aandeelhouders en de raad van commissarissen van Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2023 van Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. te 's Gravenhage gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. per 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ de balans per 31 december 2023;
- ▶ de winst-en-verliesrekening over 2023;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening.

Wij zijn onafhankelijk van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van onzekerheid omtrent de voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen

Wij vestigen de aandacht op paragraaf 12.3 van de jaarrekening waarin de onzekerheden voor de belangrijkste veronderstellingen en inschattingen inzake de voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen zijn uiteengezet.

Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Onze focus op fraude en het niet-naleven van wet- en regelgeving

Onze verantwoordelijkheid

Hoewel wij niet verantwoordelijk zijn voor het voorkomen van fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving en van ons niet verwacht kan worden dat wij het niet-naleven van alle wet- en regelgeving ontdekken, is het onze verantwoordelijkheid om een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude.

Onze controle-aanpak met betrekking tot frauderisico's

Wij hebben de risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de onderneming en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het bestuur inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de raad van commissarissen toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. Wij verwijzen naar hoofdstuk 4 van het bestuursverslag, waarin het bestuur zijn risicoanalyse heeft opgenomen na overweging van mogelijke frauderisico's.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd alsook bijvoorbeeld de gedragscodes, klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij zijn bij het identificeren en inschatten van frauderisico's uitgegaan van de veronderstelling dat er bij de opbrengstenverantwoording frauderisico's bestaan.

Wij hebben in reactie op het veronderstelde frauderisico onze werkzaamheden inzake de opbrengstenverantwoording bepaald en uitgevoerd.

Dit risico vereiste echter geen significante aandacht tijdens onze controle.

Ook hebben wij data analyse gebruikt om journaalposten met een verhoogd risico te signaleren en te toetsen en de zakelijke beweegredenen (of het ontbreken daarvan) beoordeeld van bijzondere transacties.

Zoals in al onze controles houden wij rekening met het risico dat het management interne beheersmaatregelen kan doorbreken. Vanwege dit risico hebben wij onder meer schattingen beoordeeld op tendenties die mogelijk een risico vormen op een afwijking van materieel belang, met name gericht op belangrijke gebieden die oordeelsvorming vereisen en significante schattingsposten, zoals de waardering van materiele vaste activa, de waardering van de voorzieningen voor opruimkosten en voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen.

Het volgende frauderisico dat wij hebben geïdentificeerd vereiste wel significante aandacht tijdens onze controle.

Voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen

Fraude risico

Er bestaat het risico dat het management van de NAM interne beheersmaatregelen rondom het bepalen van de omvang van de voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen kan doorbreken. Het bepalen van deze voorziening is complex en onderhevig aan schattingen van het management. In combinatie met de onzekerheden welke zijn benoemd in hoofdstuk 12.3 van de jaarrekening biedt dit ruimte voor subjectieve oordeelsvorming.

Wij hebben daarom bijzondere aandacht gehad voor tendenties bij de waardering van deze voorziening als gevolg van mogelijke belangen van en druk bij het management en belanghebbenden.

De voorziening in de jaarrekening bedraagt € 2.287 miljoen.

Onze controleaanpak

Wij hebben de kosteninschattingen van de schadeclaims, publieke regelingen en de meerjarige versterkingsopgave geverifieerd met externe en interne (actuele) beschikbare informatie.

Wij hebben onder andere de volgende controlewerkzaamheden verricht, specifiek gericht op deze schattingen:

- ▶ Wij hebben inzicht verkregen in NAM haar interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de inschatting van de hoogte van de voorziening. Wij hebben de opzet en bestaan van deze interne beheersmaatregelen geëvalueerd.
- ▶ Wij hebben de schattingen getest op de uitgangspunten, brondocumentatie en overige data welke de basis voor deze schattingen zijn. Wij hebben de geschiktheid en de redelijkheid van de gehanteerde methodes en assumpties geëvalueerd.
- ▶ Inwinnen van inlichtingen bij de direct betrokken medewerkers bij het management en bij het bestuur.
- ▶ Het uitvoeren van detailwerkzaamheden op de in het boekjaar 2023 verantwoorde kosten met onderliggende externe brondocumenten.
- ▶ Wij hebben een retrospectieve beoordeling uitgevoerd op de oordeelsvorming en gehanteerde veronderstellingen van voorgaand boekjaar om de consistentie met en de redelijkheid hiervan voor dit jaar te onderbouwen.
- ▶ Wij hebben data-analyse toegepast om (handmatige) boekingen in de financiële administratie met een verhoogd risico te signaleren. De geselecteerde (handmatige) boekingen hebben wij in detail gecontroleerd aan de hand van de onderliggende documentatie.

Voorziening voor kosten als gevolg van aardbevingen

- ▶ Wij hebben geëvalueerd of de door het management ingeschakelde deskundige over de geschikte deskundigheid en objectiviteit beschikt. Wij hebben geëvalueerd of de uitgevoerde werkzaamheden adequaat zijn voor de bepaling van de specifieke onderdelen van de voorziening in de jaarrekening.
- ▶ Wij hebben vastgesteld dat de onzekerheden toereikend zijn toegelicht in paragraaf 12.3 van de jaarrekening.

Wij hebben kennis genomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij leden van het bestuur, het management, juridische zaken en de raad van commissarissen.

Onze werkzaamheden hebben geen materiele afwijkingen in de door het management verschaft informatie in de jaarrekening aan het licht gebracht. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het bestuur.

Onze controle-aanpak met betrekking tot het risico van niet voldoen aan wet- en regelgeving

Wij hebben passende controlewerkzaamheden verricht inzake de naleving van de bepalingen van de relevante wet- en regelgeving die van directe invloed zijn op de verantwoorde bedragen en toelichtingen in de jaarrekening. Daarnaast hebben wij de omstandigheden ingeschat met betrekking tot het risico van niet-naleven van wet- en regelgeving waarvan redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze van materiële invloed kunnen zijn op de jaarrekening, op basis van onze ervaring in de sector, door afstemming met het bestuur, het lezen van notulen en het kennismaken van rapporten van de compliance afdeling en het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden gericht op transactiestromen, jaarrekeningposten en toelichtingen. Conform paragraaf 15. “Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen” van de jaarrekening wordt NAM door het Openbaar Ministerie strafrechtelijk vervolgd voor de behandeling en afhandeling van enkele waterstromen in het bedrijfsproces.

We hebben daarnaast kennisgenomen van advocatenbrieven en overige relevante correspondentie (bijvoorbeeld met de toezichthouders) en zijn alert gebleven op indicaties voor (mogelijke) niet-naleving gedurende de controle. In het kader van het strafrechtelijke onderzoek naar deze waterstromen zijn wij nagegaan of de onderneming een toereikend proces heeft ingericht om de impact te evalueren op haar activiteiten en de financiële verslaggeving, en indien van toepassing, of de onderneming maatregelen heeft genomen om de gevolgen ongedaan te maken en om herhaling te voorkomen. Als onderdeel van onze werkzaamheden hebben wij, ondersteund door onze interne juridische specialist, frequent overleg gehad met en inlichtingen verkregen van NAM's juridische afdeling en haar externe advocaat. Ten slotte hebben we schriftelijk de bevestiging ontvangen dat alle bekende gebeurtenissen van niet-naleving van wet- en regelgeving met ons zijn gedeeld.

Onze controle-aanpak met betrekking tot de continuïteitsveronderstelling

Zoals toegelicht in het onderdeel “Continuïteit” van paragraaf 1.2 van de jaarrekening, is de jaarrekening opgemaakt op basis van de continuïteitsveronderstelling. Bij het opmaken van de jaarrekening heeft het bestuur een specifieke beoordeling gemaakt van de mogelijkheid van de onderneming om haar continuïteit te handhaven en de activiteiten voort te zetten voor de voorzienbare toekomst.

Wij hebben de specifieke beoordeling met het bestuur besproken en professioneel-kritisch geëvalueerd. Wij hebben overwogen of de specifieke beoordeling van het bestuur op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, alle relevante gebeurtenissen en omstandigheden bevat waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geen materiële onzekerheden ten aanzien van de continuïteit geïdentificeerd. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderneming haar continuïteit niet langer kan handhaven.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- ▶ met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- ▶ alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderneming in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderneming.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben, waar relevant, professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. De sectie "Informatie ter ondersteuning van ons oordeel" hierboven, bevat een informatieve samenvatting van onze verantwoordelijkheden en de uitgevoerde werkzaamheden als basis voor ons oordeel. Onze controle bestond verder onder andere uit:

- ▶ het in reactie op de ingeschatte risico's uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderneming;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van commissarissen onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 30 april 2024

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. J.J. Vernooij RA